

ZÁKLADY PRÁCE S DIGITÁLNÝM ZARIADENÍM

pre tablety

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN [OBNOVY]

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Základy práce s digitálnym zariadením pre tablety

Autor: RNDr. Slavka Blichová a kol., Odbor podpory inovácií,
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

Text prešiel odbornou jazykovou a typografickou korektúrou.

Za odbornú a jazykovú stránku študijného materiálu zodpovedajú autori.

Ilustrácia na titulke: Adobe Stock

Fotografie v publikácií sú ilustračné a ich obsah nemusí korešpondovať s aktuálnou verziou operačného systému digitálneho zariadenia.

Vydavateľ: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

© 2025 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
3. doplnené a revidované vydanie

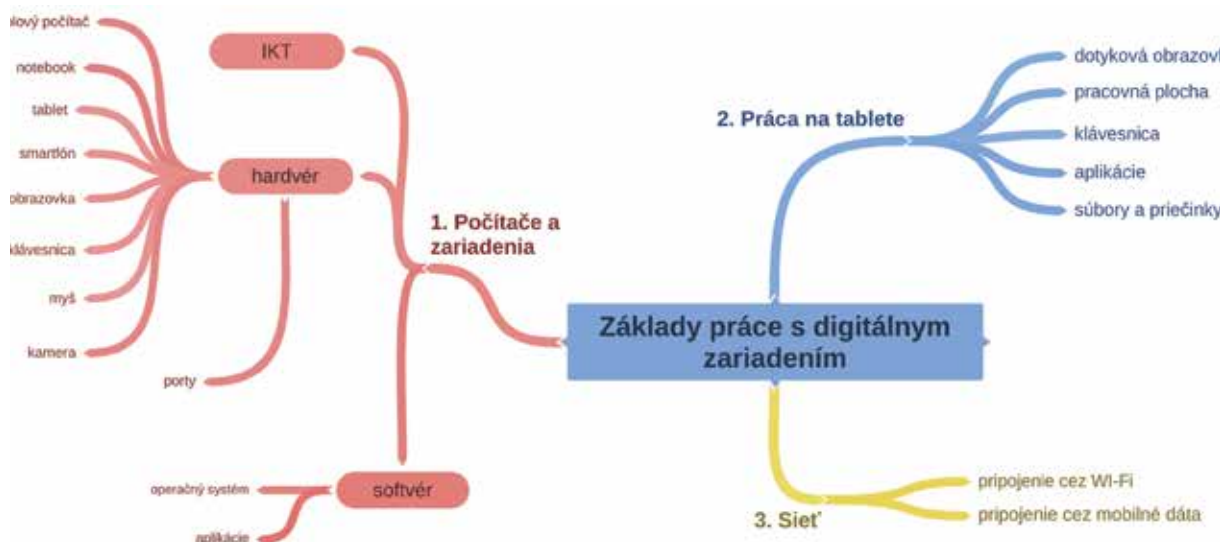
ISBN 978-80-974240-6-0

Obsah

Základy práce s digitálnym zariadením	2
1. Digitálne technológie okolo nás	3
1.1. Hardvér.....	4
1.2. Softvér.....	7
2. Práca na tablete	10
2.1. Zapnutie tabletu.....	10
2.2. Práca s dotykovou obrazovkou.....	12
2.3. Pracovná plocha.....	17
2.4. Práca s aplikáciami.....	20
2.5. Klávesnica a písanie na nej.....	21
2.6. Fotoaparát / kamera.....	28
2.7. Aplikácia Google Lens a skenovanie QR kódov.....	30
2.8. Čo máme v tablete – súbory a priečinky.....	34
2.9. Vypnutie tabletu.....	37
2.10. Riešenie problémov so zariadením.....	38
3. Sieť a pripojenie na internet	40
3.1. Pripojenie tabletu na sieť cez Wi-Fi.....	40
3.2. Pripojenie zariadenia cez mobilné dáta.....	44
4. Zhrnutie	48

Základy práce s digitálnym zariadením

Hlavným cieľom modulu je získať základné digitálne zručnosti a použiť digitálne technológie pri práci s dátami, informáciami a digitálnym obsahom.

Kľúčové slová: IKT, digitálne technológie, hardvér, softvér, operačný systém, zapnutie a vypnutie zariadenia, pracovná plocha, aplikácia, práca s aplikáciami, súbory a priečinky, práca s dotykovou obrazovkou, klávesnica, riešenie problémov so zariadením, pripojenie na internet

Hľadáte odpovede na tieto otázky?

Viete, čo sa skrýva pod pojmami hardvér a softvér?

Viete si usporiadať aplikácie na pracovnej ploche?

Viete zmeniť veľkosť zobrazenia v prehliadači?

Viete napísať na klávesnici veľké písmeno?

Poznáte rozdiel medzi súborom a priečinkom?

Viete nastaviť pripojenie k internetu cez Wi-Fi alebo mobilné dáta?

.....

1. Digitálne technológie okolo nás

Informačno-komunikačné technológie (IKT) vznikli z **Informačných technológií (IT)**, keď medzi sebou vo veľkom začali komunikovať počítače a celé počítačové siete. Vrcholom tejto komunikácie sa stal internet či telekomunikačné siete mobilných zariadení (telefónov, tabletov,...).

Informačno-komunikačné technológie sú technológie, ktoré umožňujú elektronicky zaznamenávať, uchovávať, vyhľadávať, spracovávať, prenášať a šíriť informácie. Ide teda o kombináciu informačnej a komunikačnej technológie a techniky, tzv. digitálne technológie.

Digitálne technológie sú všade okolo nás. Nosíme ich vo vrecku, v kabelke, na ruke, na krku. Používame ich v práci, na cestách, v domácnosti, ale aj v rámci nášho voľného času a oddychu. V dnešnej dobe sa nezaobídeme bez počítača alebo iného digitálneho zariadenia (smartfón, tablet, smart hodinky, prehrávač hudby,...).

Počítačom môžeme označiť zariadenie, resp. stroj, ktorý prijíma, spracúva, uchováva a ďalej šíri informácie v digitálnej podobe. Počítače, s ktorými bežne pracujeme, môžeme rozdeliť na stolné a prenosné (mobilné zariadenia).

Osobný počítač (angl. personal computer – PC) je počítač určený pre osobné použitie jednotlivca. Označuje sa takto aj celá počítačová zostava, teda samotný počítač spolu so vstupnými (klávesnica, myš) a výstupnými jednotkami (monitor).

Stolný počítač môže tvoriť napr. zostava: monitor, počítačová skrinka s elektronikou, klávesnica, myš. Medzi **prenosné počítače** (obsahujú všetko v jednom zariadení) zaraďujeme notebook/laptop, tablet alebo „smartfón“.

Smartfón (angl. smartphone) je momentálne veľmi rozšírené zariadenie, ktoré spojilo klasický telefón s počítačom a vznikol takzvaný inteligentný (chytrý) telefón. Na ovládanie sa využíva dotykový displej (tľkáme prstom po obrazovke, preto obsahuje minimum tlačidiel). Obsahuje internetový prehliadač, prehrávač hudby, obrovské množstvo aplikácií (aj bezplatných) a umožňuje telefonovanie, fotografovanie, pripojenie na internet – všetko v jednom zariadení, ktoré sa jednoducho zmestí do vrecka.

Obrázok 1 – Stolný počítač, notebook/laptop, tablet

Tablet je v podstate väčší smartfón. Už sa nezmestí do vrecka, ale jeho väčší displej poskytuje pohodlnejšiu prácu s aplikáciami (napr. čítanie novín). S externou klávesnicou môže čiastočne nahradiť notebook. Niektoré tablety s podporou pre SIM karty podporujú aj telefonovanie podobne ako smartfóny.

Smart hodinky – inteligentné hodinky, ktoré ukazujú čas a zároveň obsahujú aj niektoré funkcionality smartfónu (telefonovanie, písanie SMS, pripojenie na internet, prehliadanie internetu, fotoaparát, GPS, prehrávanie hudby,...). Navyše môžu mať rôzne snímače (pulzu, EKG, hladiny kyslíka v krvi,...).

Kedy sa rozhodnúť pre prenosný počítač?

Ak trávime denne viac času pri počítači a nepotrebujeme ho veľmi prenášať. Poskytuje vyšší komfort pri práci. Vydrží dlhšiu dobu a je možné ho čiastočne „vylepšovať“. Zo zdravotného hľadiska umožňuje viac pohodlia a možností nastavení (ergonómia).

Ak je naším koníčkom písanie textov alebo tvorba krížoviek.

Kedy sa rozhodnúť pre smartfón alebo tablet?

Ak používame zariadenie príležitostne a chceme ho používať v rôznych miestnostiach, aj mimo domova (napr. dovolenka, návšteva príbuzných,...). V prípade, že potrebujeme jednoduchý prístup na internet (čítanie správ, rýchla komunikácia s rodinou). Ak nepotrebujeme vysoký „výpočtový“ výkon.

Každé takéto zariadenie (počítač, tablet,...) má dve zložky: **hardvér** (angl. hardware – HW, „to, čo môžem chytiť“) a **softvér** (angl. software – SW, „nehmotné“ programy).

1.1. Hardvér

Pod pojem **hardvér** môžeme zahrnúť všetky časti počítača, ktoré vieme fyzicky chytiť do ruky – skrinka počítača, monitor, klávesnica, myš, notebook, tablet, smartfón, ale aj niektoré vnútorné časti či celky (operačná pamäť RAM, pevný disk HDD, napájací zdroj, grafická, zvuková a sieťová karta) a všetky **vstupné a výstupné zariadenia**, ktoré pripájame k počítaču.

Obrázok 2 – Vstupné a výstupné digitálne zariadenia

Vstupné zariadenia sú tie, prostredníctvom ktorých dostávame informácie do počítača. Napríklad: klávesnica, myš, skener, kamera, mikrofón, grafický tablet, fotoaparát. **Výstupné zariadenia** sú tie, prostredníctvom ktorých dostávame informácie z počítača.

Napríklad: obrazovka, tlačiareň, slúchadlá, reproduktory, dataprojektor.

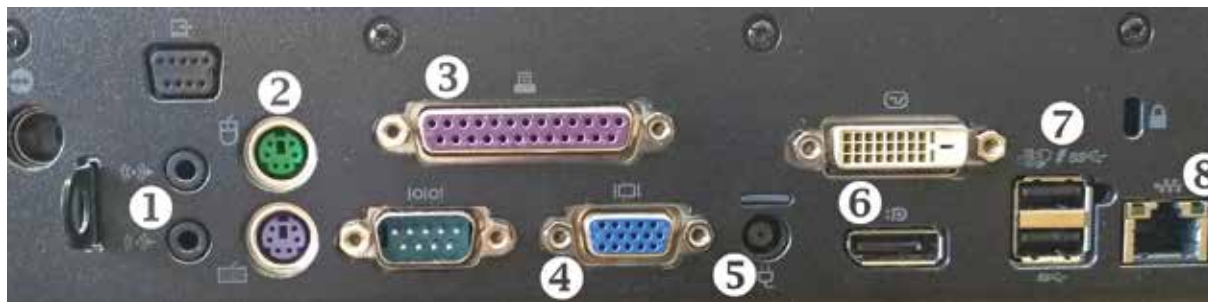

Obrázok 3 – Pamäťové médiá pre mobilné telefóny a tablety

Medzi hardvér patria aj pamäťové médiá, napríklad: CD, pamäťové karty, USB pamäťový kľúč, externý harddisk.

Ak chceme čokoľvek pripojiť k zariadeniu, mali by sme zistiť, aké máme **základné porty** (dierky) na pripojenie na zariadení. Zariadenia majú rôzne rozmiestnené porty, preto je dobré poobzerať si svoj počítač alebo tablet z každej strany 😊

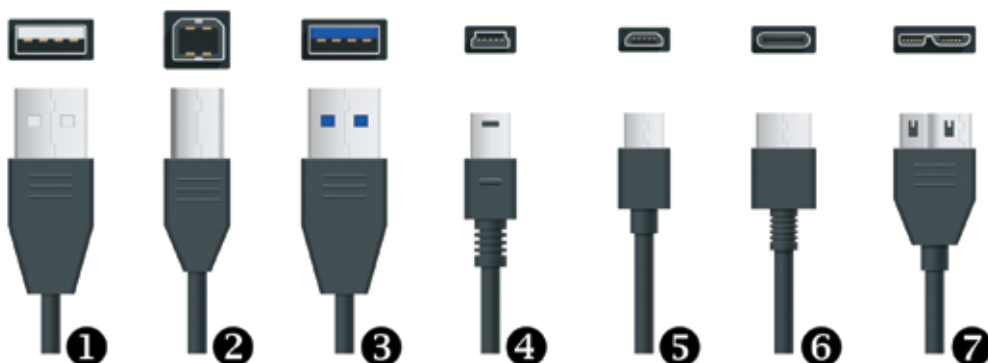
Niektoré porty stolových a prenosných počítačov:

Obrázok 4 – Základné porty na pripojenie

1 – reproduktory/slúchadlá a mikrofón, 2 – myš a klávesnica,
3 – staršie typy tlačiarň, 4 – monitor VGA, 5 – napájací kábel,
6 – monitor DVI/DisplayPort, 7 – USB, 8 – sieť (internetové pripojenie)

USB port je v súčasnosti najpoužívanejším portom, cez ktorý je možné pripojiť množstvo zariadení (slúchadlá, tlačiareň, klávesnica, myš, pamäťový kľúč,...). V súčasnosti existuje niekoľko typov USB portov, preto je potrebné skontrolovať pri pripájaní správnosť konektora. V prípade nesprávneho zapojenia môže dôjsť k poškodeniu zariadenia alebo konektora.

Obrázok 5 – USB porty a konektory

1 – USB typ A, 2 – USB typ B, 3 – USB 3.0, 4 – USB Mini,
5 – USB Micro, 6 – USB typ C, 7 – USB Micro B

Obrázok 6 – Príklady umiestnenia vstupov a výstupov na tablete: 1 – vstup na SIM/
pamäťovú kartu, 2 – vstup/výstup USB typ C, 3 – vstup na slúchadlá (*rozloženie vstupov
a výstupov na našom tablete sa môže mierne líšiť v závislosti od typu zariadenia)

Úloha 1

Skontrolujte porty na digitálnom zariadení, s ktorým teraz pracujete a napíšte, aké porty má.

.....

.....

.....

.....

1.2. Softvér

Počítač si môžeme prirovnať k dobre fungujúcemu mechanizmu viacerých súčiastok, z ktorých má každá svoju špeciálnu funkciu. Niektoré z nich sú nevyhnutné, iné len obohacujú možnosti počítača.

Fungovanie počítača nie je možné bez programového vybavenia – softvéru. Pod pojem **softvér** môžeme zahrnúť všetky programy, ktoré zabezpečujú základné fungovanie počítača, tzv. **systemový softvér** (operačné systémy a ovládače zariadení) a tzv. **aplikačný softvér** (**aplikácie**, ktoré používame pri práci s počítačom, napríklad pri písaní textu, vytváraní a úprave obrázkov a videí, komunikácii prostredníctvom internetu, ale aj pri tlačení a skenovaní).

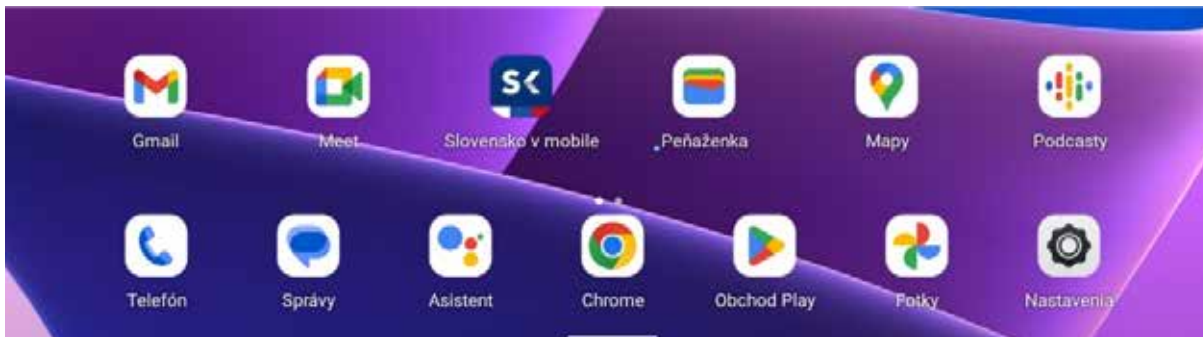
Je potrebné si uvedomiť, že **každý softvér má svojho autora**, či autorov a je chránený autorskými právami.

Operačný systém (OS) je základné programové vybavenie, ktoré umožňuje, aby počítač pracoval, aby sme sa s ním mohli dohovoriť. Na to, aby mohol komunikovať s ďalšími zariadeniami (napr. tlačiareň, skener), potrebuje mať nainštalované aj **ovládače** týchto zariadení. V súčasnosti je najpoužívanejším OS na počítačoch Microsoft Windows, na prenosných zariadeniach prevládajú rôzne verzie OS Android. Alternatívami sú predovšetkým OS od firmy Apple.

Obrázok 7 – Logá najpoužívanejších operačných systémov: Android, Windows, Apple

Medzi aplikačný softvér patria programy na písanie a úpravu textu (textové editory), na prácu s grafikou, na kreslenie (grafické editory), na prácu s tabuľkami, vzorcami (tabuľkové kalkulatory), na prípravu prezentácií (prezentačný softvér), na ochranu počítača pred škodlivými programami (antivírusový softvér), na prezeranie internetu (internetové prehliadače), ...

Obrázok 8 – Príklad znázornenia aplikácií v tablete
 (*vzhľad domovskej obrazovky v našom tablete sa môže od vyobrazenia na obrázku mierne líšiť v závislosti od verzie jeho operačného systému a našich osobných nastavení)

Úloha 2

Rozdeľte nasledujúce pojmy do kategórií hardvér a softvér.

Pojmy: digitálny fotoaparát, USB pamäťový kľúč, aplikácia Kalkulačka, webová kamera, textový editor, slúchadlá s mikrofónom, operačný systém, externá klávesnica, antivírus, priečinok, tablet, počítačová hra, DVD disk, tlačiareň, fotografia v tablete

a) Hardvér:

.....

.....

b) Softvér:

.....

.....

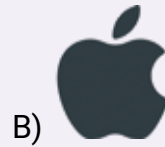
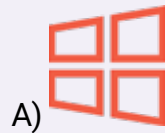
Úloha 3

Nájdite správne dvojice:

1) OS ANDROID

2) OS WINDOWS

3) OS APPLE

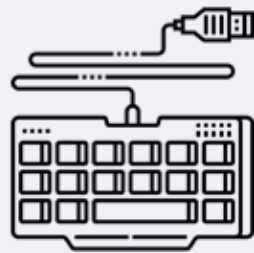

Správna kombinácia:

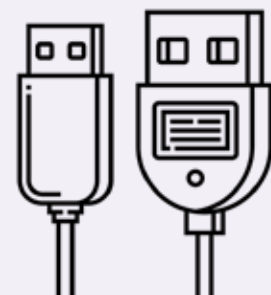

Úloha 4

Pomenujte nasledujúci hardvér:

.....

.....

2.Práca na tablete

2.1. Zapnutie tabletu

Zapnutie tabletu je základný krok, ktorý musíme urobiť, aby sme s ním mohli pracovať. Tablet zapíname dlhším stlačením a podržaním základného tlačidla, ktoré je umiestnené na bočnej alebo vrchnej strane tabletu (podľa konkrétneho typu tabletu). Väčšinou tablet zavibruje a následne sa rozsvieti obrazovka.

Obrázok 9 – Príklad umiestnenia základného tlačidla zapnutia – umiestnenie na bočnej strane tabletu.
(*pri odlišnom type tabletu môže byť tlačidlo na zapnutie umiestnené na hornej strane tabletu)

Po zapnutí tabletu počkáme, kým sa postupne naštartujú všetky procesy a programy potrebné na jeho chod. Počas tohto procesu bežný používateľ nezasahuje, počká kým „prebehne“ celý proces. V prípade problémov operačný systém zobrazí hlásenie alebo tablet prestane na dlhší čas reagovať na dotyk.

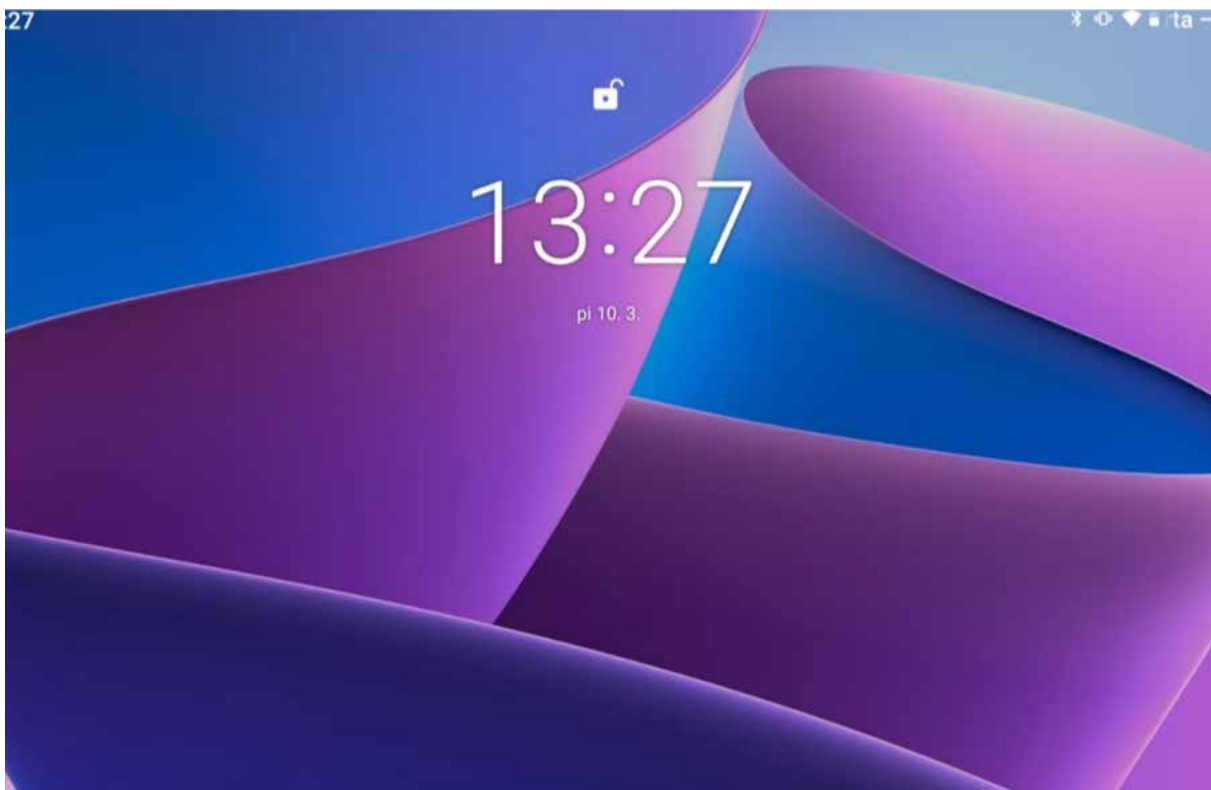

Upozornenie

V prípade tabletu alebo smartfónu sa môže stať, že po pokuse o zapnutie sa „nič nedeje“. V takom prípade dáme zariadenie nabíjať a pokus o zapnutie zopakujeme o 5 až 10 minút, aby sa jeho batéria trochu „spamätala“.

Ak naštartovanie tabletu prebehne bez problémov, sú tri možnosti pokračovania:

1. Tablet sa môže spustiť a sprístupniť svoj obsah **bez zadávania hesiel** komukoľvek (takéto nastavenia sú bežné pre tablety v domácnostiach, kde si všetci členovia domácnosti dôverujú).
2. Tablet po spustení zobrazí úvodnú obrazovku a v ďalšom kroku vyžiada zadanie hesla, PIN-u, alebo biometrické overenie (odtlačok prsta, rozpoznanie tváre).
3. Tablet po spustení zobrazí úvodnú obrazovku s *ikonami používateľov* tabletu, kde po kliknutí na svoj účet (svojho používateľa) sa zobrazí výzva na zadanie hesla, PIN-u a až po jeho zadaní tablet sprístupní jeho obsah.

Obrázok 10 – Úvodná obrazovka

(*presný vzhľad úvodnej obrazovky v našom tablete sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie jeho operačného systému a našich osobných nastavení)

2.2. Práca s dotykovou obrazovkou

Každému operačnému systému musíme na pracovnej ploche (obrazovke počítača, tabletu, smartfónu) ukázať, s čím na nej chceme pracovať. Na zariadeniach bez dotykovej obrazovky (stolové počítače a väčšina notebookov) slúži na ukazovanie a ovládanie operačného systému pomocné ukazovadlo („šípka“) na obrazovke, tzv. kurzor. Po obrazovke ho presúvame pomocou externého zariadenia - počítačovej myši. Oproti tomu veľkou výhodou tabletu (aj smartfónu) je dotyková obrazovka, na ktorej vieme operačnému systému priamo prstom (alebo špeciálnym ukazovadlom) ukázať, s čím chceme pracovať. Okrem špeciálnych úkonov (napr. zapínanie a vypínanie zariadenia), ktoré sa robia pomocou tlačidiel, teda tablet (aj smartfón) ovládame priamo cez dotykovú obrazovku.

Upozornenie

Dotykové obrazovky, ktoré sa používajú v tabletoch a smartfónoch, sú nastavené na ovládanie ľudským prstom. Ak by sme na ovládanie chceli použiť niečo iné, napríklad prst v „obale“ (napr. v rukavici) alebo ukazovadlo, musia byť usposobené na prácu s dotykovou obrazovkou. Ovládanie dotykovej obrazovky s obyčajnými rukavicami alebo paličkou je takmer nemožné.

Na základné ovládanie zariadenia cez dotykovú obrazovku potrebujeme jeden prst na tri najčastejšie úkony.

Najjednoduchším úkonom je krátky dotyk (ťuknutie) na vybrané miesto, ktorým „ukážeme“ na to, čo chceme použiť. Takto môžeme napríklad spustiť aplikáciu (ťukneme na ikonu aplikácie), vybrať položku zo zoznamu (ťuk na položku zoznamu), „použiť“ tlačidlo (ťuk na obrázok tlačidla).

Obrázok 11 – Krátke ťuknutie

Dotyk predĺžený na asi 1 – 2 sekundy nám môže otvoriť ponuku s ďalšími možnosťami, alebo nám na tom mieste niečo označí (ikonu aplikácie, časť textu,...) a zobrazí ponuku, čo s tým môžeme urobiť.

Obrázok 12 – Dlhý dotyk

Posledným z trojice základných úkonov je tzv. posúvanie. Prst položíme na obrazovku a hneď ho posúvame želaným smerom. Keď posúvanie dokočíme, prst zdvihneme.

Takto si vieme napríklad „listovať“ v dlhšom obsahu stránky alebo v zozname (posúvanie vo zvislom smere), alebo „prechádzať“ medzi obrazovkami pracovnej plochy (posúvanie vo vodorovnom smere).

Obrázok 13 – Posúvanie

Ak sme veľmi blízko pri okraji obrazovky a robíme posunutie smerom od okraja do vnútra, môžeme „vytiahnuť“ nejakú ponuku nastavení, alebo sa prepnúť na špeciálnu obrazovku. Ak to nechceme urobiť a zistíme to včas, často stačí vrátiť prst naspäť na okraj a „vytiahnutú“ ponuku tak „zasunieme“ naspäť.

Obrázok 14 – Zmenšenie

Ďalšími úkonmi sú napríklad kombinácia označenia a posúvania, ktorá sa používa na usporiadanie ikoniek na pracovnej ploche, súčasné posúvanie dvoch prstov smerom k sebe na zmenšenie, alebo od seba na zväčšenie zobrazeného obsahu na obrazovke (tzv. zoom).

Obrázok 15 – Zväčšenie

Upozornenie

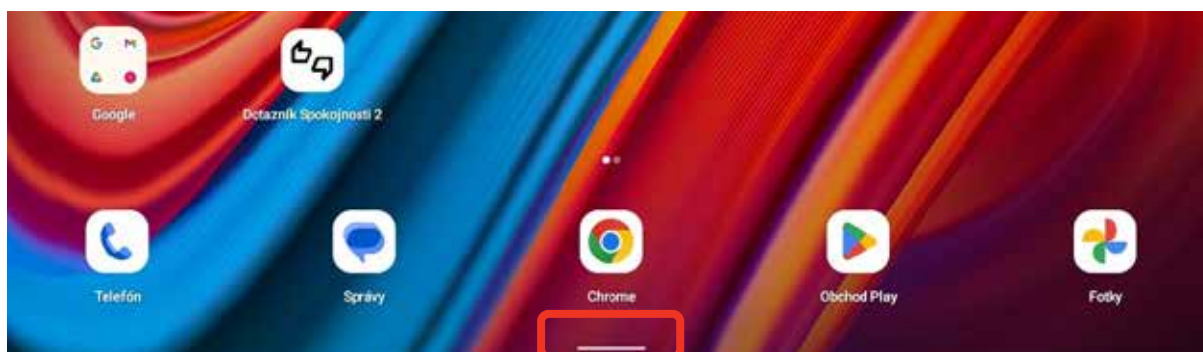
Na ovládanie tabletu cez dotykovú obrazovku vždy používame len jednu ruku, druhou rukou sa pri tom obrazovky nedotýkame. Inak je dotyková obrazovka „zmätená“ a tablet na naše dotyky nereaguje. Pozor na to si musíme dávať hlavne vtedy, ak tablet pri práci držíme v jednej ruke a druhou ho ovládame. Neraz sa nám totiž stane, že ho nevedomky držíme aj za okraj obrazovky a potom „nefunguje“. Pre bezproblémové ovládanie tabletu je preto istejšie používať stojan (napr. zložené puzdro na tablet), alebo mať tablet položený na stole.

Tablet (aj smartfón) má dve možnosti ovládania. Ovládanie gestami, alebo trojicou štandardných systémových tlačidiel. Môžeme si teda vybrať, aký spôsob ovládania nám vyhovuje.

1. Navigácia gestami:

- prechod na plochu - potiahnime dlho zdola nahor;
- zobrazenie pripnutých aplikácií - potiahnime krátko zdola nahor;
- zobrazenie všetkých otvorených okien aplikácie - potiahnime zdola nahor a pridržíme;
- prechod späť na predchádzajúcu obrazovku - potiahnime zľava.

V tomto režime budeme mať v spodnej časti obrazovky iba jednu čiarku. Jej stlačenie funguje ako stlačenie tlačidla Domov. Pokiaľ však na toto tlačidlo priložíme prst a vykonáme pohyb smerom hore, zobrazí sa obrazovka s poslednými používanými aplikáciami.

Obrázok 16 – Navigácia gestami – jedno tlačidlo

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať vzhľadu obrazovky v našom tablete, môže sa mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a aplikácií v našom tablete)

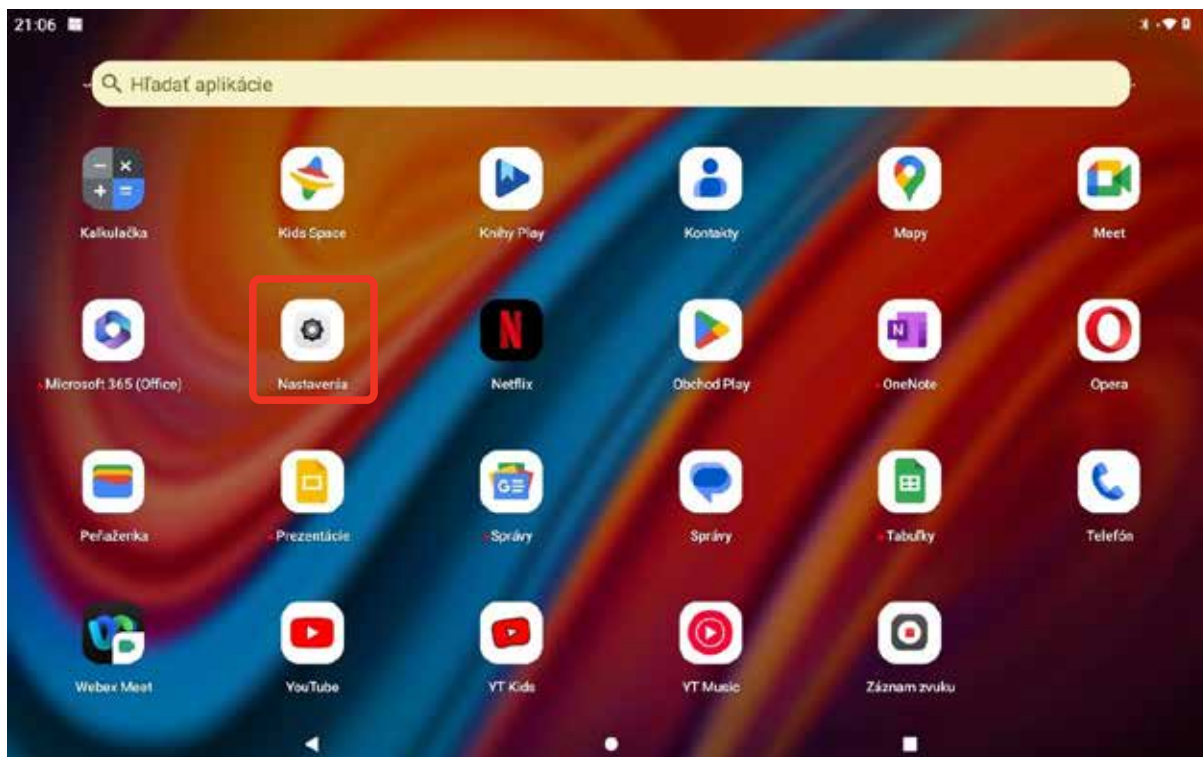
2. Navigácia tlačidlami:

- prechod na predchádzajúcu obrazovku - vyberme tlačidlo Späť ◀ vľavo dole.
- prechod na plochu - vyberme tlačidlo Spúšťač ■ v strede dole;
- zobrazenie všetkých otvorených okien aplikácie – vyberme tlačidlo Zobrazíť okná ☐ vpravo dole.

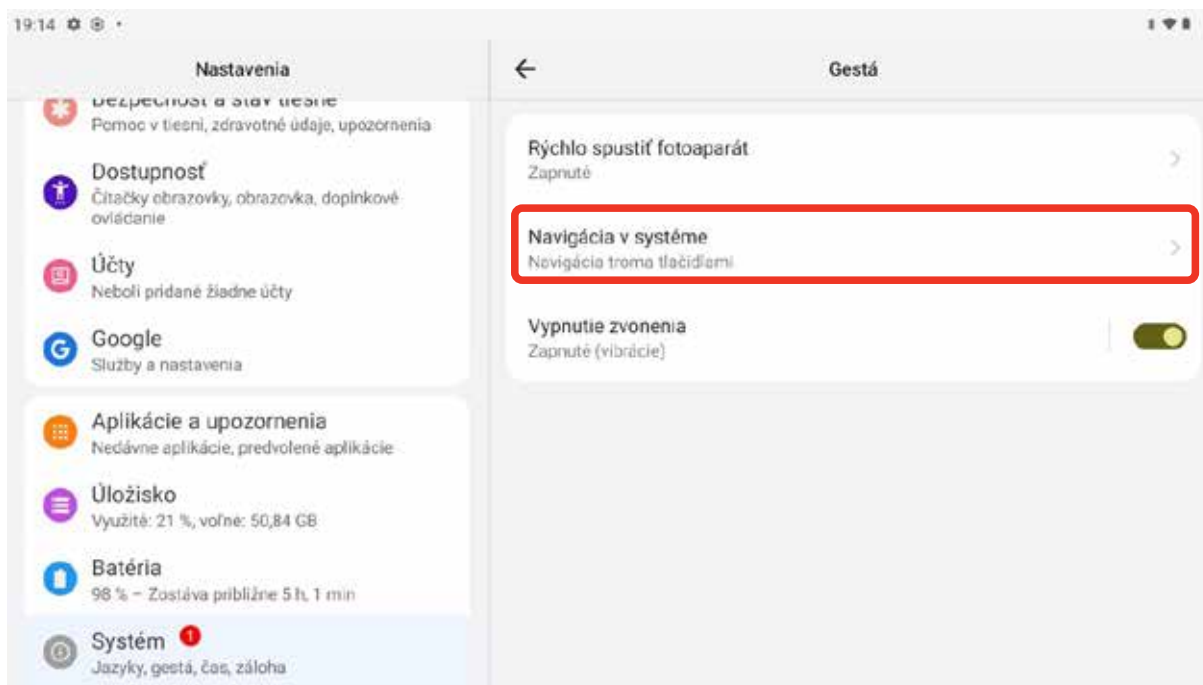
Obrázok 17 – Navigácia tlačidlami (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať vzhľadu obrazovky v našom tablete, môže sa mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a aplikácií v našom tablete)

Ako sa prepnúť z jednej možnosti do druhej? Nájdeť medzi aplikáciami „Nastavenia“.

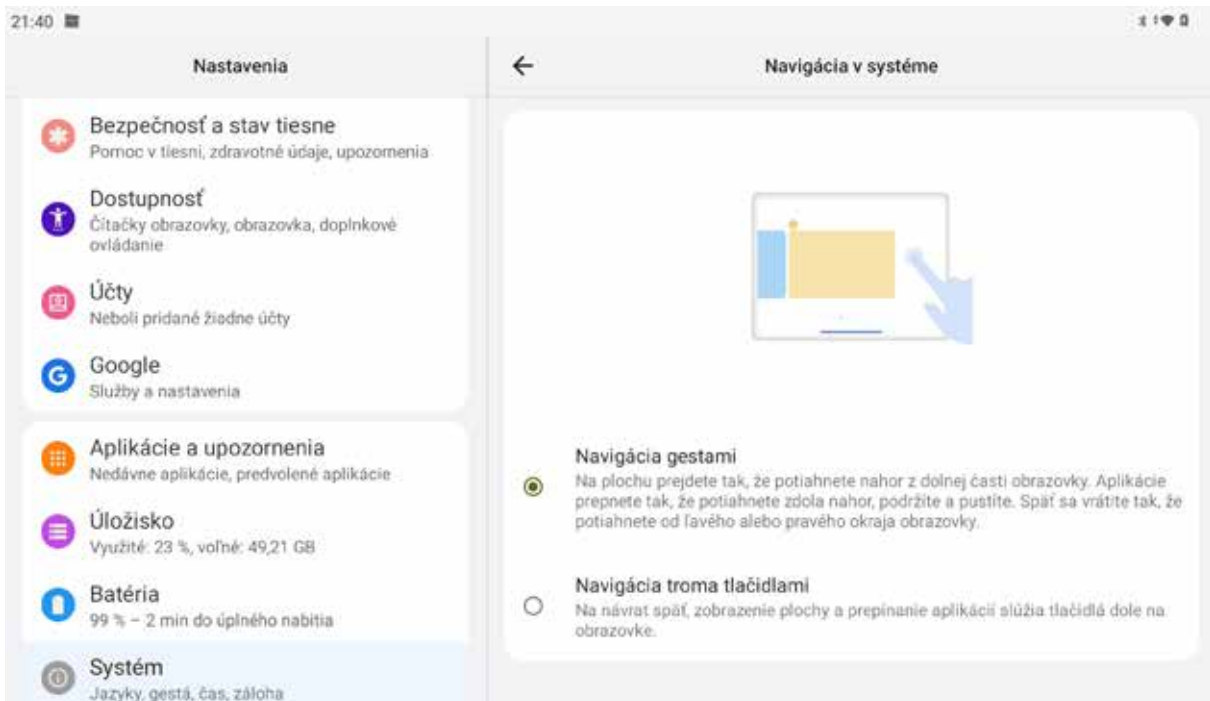
Obrázok 18 – Nastavenia (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať vzhľadu obrazovky v našom tablete, môže sa mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a aplikácií v našom tablete)

V ľavej časti nájdeme „Systém“ a následne v pravej „Gestá“ a „Navigácia v systéme“.

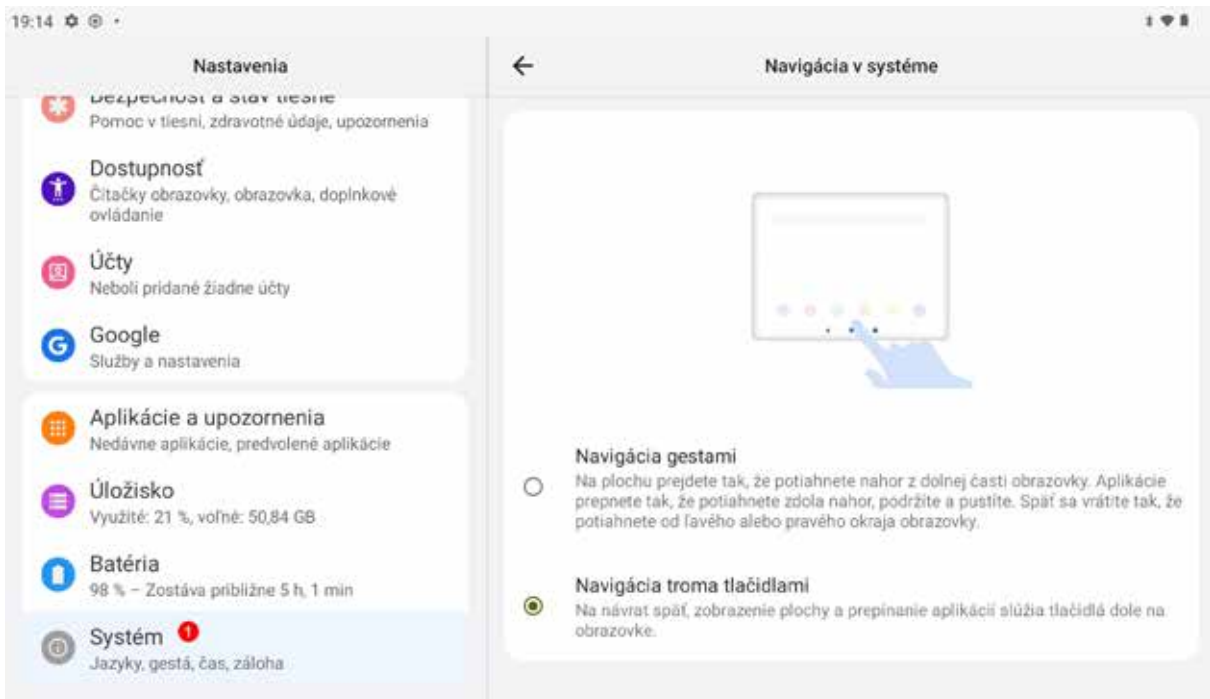

Obrázok 19 – Nastavenia-Systém-Navigácia v systéme
(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému)

Následne si môžeme vybrať spôsob navigácie.

Obrázok 20 – Navigácia gestami

Obrázok 21 – Navigácia 3 tlačidlami

(*vyobrazenia nemusia do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému)

2.3. Pracovná plocha

Tak, ako je písací stôl pracovné prostredie s knihami, poznámkovými blokmi, písacími potrebami a inými pomôckami pre našu prácu, tak aj pri práci s tabletom sa po jeho zapnutí nastaví isté prostredie, v ktorom budeme pracovať. Toto prostredie budeme nazývať **pracovná plocha tabletu**.

Svoju pracovnú plochu môžeme prispôbiť podľa našich potrieb a usporiadať si na nej aplikácie, zmeniť si pozadie pracovnej plochy a dať si tam obľúbený obrázok.

Ak chceme mať na pracovnej ploche veľa aplikácií, môžeme si ju rozšíriť tak, že bude zaberáť niekoľko obrazoviek, pričom na každú z nich si vieme dať iné aplikácie. Ikonu aplikácie presunieme tak, že na nej podržíme prst, kým sa neobjaví informácia „Info o aplikácii“, a potom ju plynulým pohybom po obrazovke presunieme na nové miesto, kde dvihneme prst.

Obrazovka, ktorá sa zobrazí po úvodnej obrazovke, je **domovská obrazovka**.

Obrázok 22 – Pracovná plocha – príklad domovskej obrazovky (*vzhľad domovskej obrazovky v našom tablete sa môže mierne líšiť od vyobrazenia na obrázku v závislosti od verzie jeho operačného systému a našich osobných nastavení)

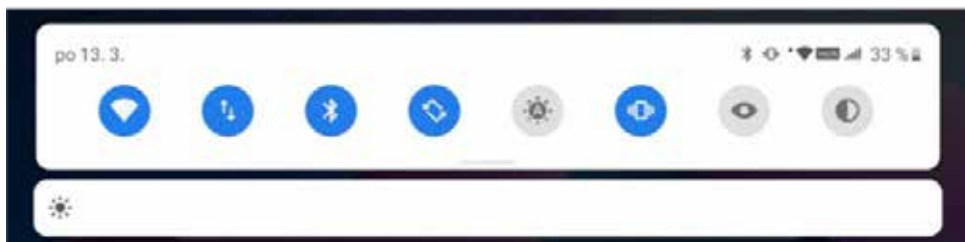
Ak nepotrebujeme používať tablet nejaký čas a nechceme ho úplne vypnúť, môžeme krátkym stlačením tlačidla zapínania vypnúť obrazovku. V tomto stave sa preruší činnosť tabletu, vypne sa obrazovka, spotreba sa zmenší, ale aplikácie sa nevypínajú. Opätovným krátkym stlačením tlačidla napájania môžeme zapnúť obrazovku a tablet ďalej používať. Ak máme nastavené vstupné heslo/PIN, po zapnutí obrazovky ho budeme musieť znovu zadať.

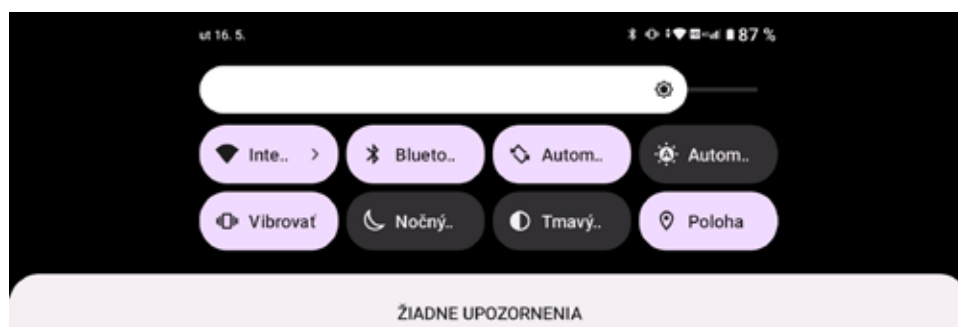
Obrázok 23 – Pracovná plocha – príklad ďalšej obrazovky
(*vzhľad ďalšej obrazovky v našom tablete sa môže od vyobrazenia na obrázku mierne líšiť v závislosti od verzie jeho operačného systému a našich osobných nastavení)

Spravidla v hornej časti pracovnej plochy je špeciálny pruh, v rohoch ktorého sa zobrazujú oznámenia/ikony (napr. indikátor stavu nabitia batérie). Dolný rad ikon aplikácií obsahuje najčastejšie používané aplikácie a opakuje sa na všetkých obrazovkách pracovnej plochy.

Panel rýchleho nastavenia zobrazíme posunutím, ktoré začneme na hornom okraji obrazovky, smerujeme ho nadol a hneď dvihneme prst z obrazovky. Obsahuje napr. ikony na zapínanie/vypínanie vybraných nastavení tabletu, ako sú bezdrôtová sieť, otáčanie obrazovky tabletu pri fyzickom otočení tabletu, zapnutie a vypnutie mobilných dát, ak sú k dispozícii. Každé digitálne zariadenie môže mať v paneli rýchleho nastavenia odlišné zobrazenia jednotlivých ikon.

Obrázok 24a

Obrázok 24b

Príklady panelu rýchleho nastavenia (*vzhľad panelu rýchleho nastavenia v našom tablete sa môže od vyobrazení na obrázkoch mierne líšiť v závislosti od verzie jeho operačného systému a našich osobných nastavení)

Úloha 5

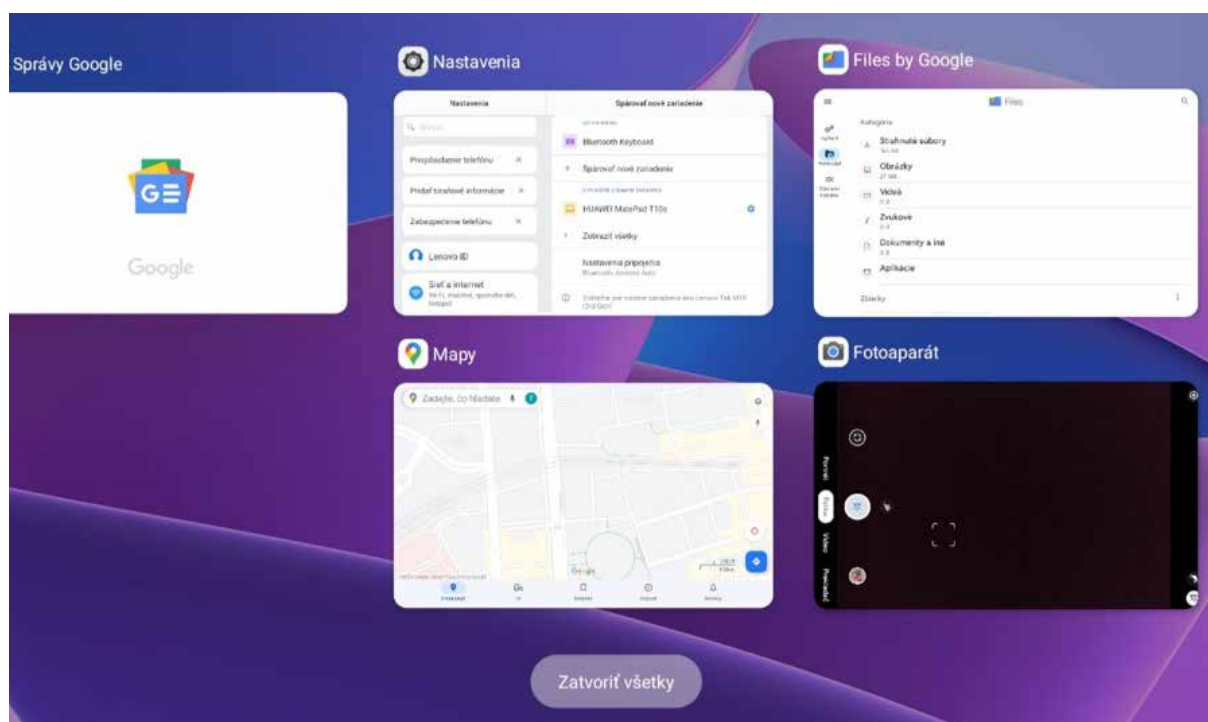
1. Zistíte, či máte v tablete nastavenie na navigáciu gestami alebo 3 tlačidlami.
2. Mám nastavenie na navigáciu:
.....
3. Koľko ikoniek je na pracovnej ploche?
4. Presuňte sa sprava doľava na ďalšiu plochu. Koľko ikoniek je na ploche teraz?

2.4. Práca s aplikáciami

Na pracovnej ploche si nájdeme ikonu aplikácie a jednoduchým ťuknutím na ňu ju spustíme. Na **navigáciu v systéme**, teda na prechádzanie z jednej aplikácie do druhej pri práci na našom tablete, si môžeme vybrať jeden z dvoch spôsobov, opísaných v kapitole 3.2. o práci s dotykovou obrazovkou - buď prednastavenú navigáciu gestami, alebo navigáciu tlačidlami.

Pri navigácii gestami na prácu s aplikáciami v tablete používame „gestá“ v podobe posúvania prstom od niektorého z okrajov obrazovky. Každé gesto navigácie má svoj konkrétny účel. Napríklad spustenú aplikáciu presunieme na pozadie posunutím, ktoré začneme na dolnom okraji obrazovky, smerujeme ho nahor a hneď dvihneme prst z obrazovky. Tým sa dostaneme späť na obrazovku pracovnej plochy, z ktorej sme aplikáciu spustili. Musíme si ale uvedomiť, že sme týmto aplikáciu neukončili. Aplikácia stále beží na pozadí, o čom sa môžeme presvedčiť otvorením zoznamu bežiacich aplikácií (pozri Obrázok 25). Zoznam bežiacich aplikácií pri navigácii gestami otvoríme posunutím, ktoré začneme na dolnom okraji obrazovky a smerujeme ho nahor. Prst ale necháme na obrazovke až dovtedy, kým sa nám na obrazovke nezobrazia zmenšené okná bežiacich aplikácií.

Pri navigácii tromi tlačidlami ťuknutie na tlačidlo „Späť“ (znak ◀ na obrazovke vľavo dole) nás vráti o 1 krok späť, ťuknutie na tlačidlo „Špúšťač“ (znak ⬂ na obrazovke v strede dole) presunie spustenú aplikáciu na pozadie a ťuknutie na tlačidlo „Zobraziť okná“ (znak ☰ na obrazovke vpravo dole) zobrazí zoznam spustených aplikácií.

Obrázok 25 – Príklad zoznamu bežiacich aplikácií
(*usporiadanie zmenšených okien s bežiacimi aplikáciami a spôsob listovania v zozname na obrazovke nášho tabletu sa môžu od vyobrazenia na obrázku líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

Zoznam bežiacich aplikácií môžeme posúvať vpravo alebo vľavo a prezerať si tak ďalšie okná. Ak chceme prejsť na niektorú aplikáciu, ťukneme na jej okno v zozname. V prípade, že chceme aplikáciu ukončiť, posunieme jej okno v zozname smerom nahor. Ak chceme ukončiť všetky aplikácie, v závislosti od konkrétnej verzie operačného systému v tablete ťukneme na ikonu koša resp. tlačidlo „Zatvoriť všetky“ pod zoznamom aplikácií. Zoznam bežiacich aplikácií zatvoríme ťuknutím mimo okien aplikácií v zozname. Pri navigácii tromi tlačidlami je zoznam možné zatvoriť aj ťuknutím na stredné tlačidlo navigácie (tlačidlo „Spúšťač“) v spodnej časti obrazovky.

Úloha 6

1. Postupne si otvorte štyri ľubovoľné aplikácie (napr. nastavenie, prehliadač, mapy, fotoaparát) a presuňte ich na pozadie.
2. Všetky štyri aplikácie postupne po jednej otvorte a následne zatvorte.
3. Spustite aplikáciu Kalkulačka a vypočítajte pomocou nej koľko minút má jeden deň.
4. Spustite aplikáciu Hodiny a nastavte časovač na jednu minútu.

2.5. Klávesnica a písanie na nej

Klávesnica je základné vstupné zariadenie „všetkých druhov“ osobných počítačov. Je odvodená od klávesnice písacieho stroja a určená na vkladanie znakov, teda zápis písmen, číslíc alebo špeciálnych znakov.

Tablet bežne nemá klasickú klávesnicu, na zadávanie textu sa používa softvérová klávesnica. Je však možné dodatočne ho vybaviť externou klávesnicou, podobnou, akú používajú osobné počítače.

Obrázok 26 – Písací stroj

Obrázok 27 – Klávesnica k tabletu

Softvérová klávesnica sa zobrazuje v dolnej časti obrazovky tabletu. Zobrazí sa len v prípade, že potrebujeme niečo napísať (text, čísla,...).

Obrázok 28 – Softvérová klávesnica základná

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať základnej softvérovej klávesnici, vzhľad našej klávesnice sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

Vľavo dole sú „klávesy“, ktorými prepíname jednotlivé režimy klávesnice.

 prepneme sa na klávesnicu **s veľkými písmenami**, po zadaní jedného znaku sa automaticky vrátíme na základnú klávesnicu.

 dvojitém ťuknutím na kláves aktivujeme režim **s veľkými písmenami**, ktorý zabráni návratu na základnú klávesnicu po jednom znaku, opätovným ťuknutím režim písania veľkými písmenami deaktivujeme.

Obrázok 29 – Softvérová klávesnica s veľkými písmenami

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať softvérovej klávesnici s veľkými písmenami na obrazovke nášho tabletu, vzhľad našej klávesnice sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

?123

prepne sa na numerickú klávesnicu
so špeciálnymi znakmi ako @, !, ?...

Obrázok 30 – Softvérová klávesnica so špeciálnymi znakmi

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať softvérovej klávesnici so špeciálnymi znakmi na obrazovke nášho tabletu, vzhľad našej klávesnice sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

=\<

prepne sa na klávesnicu s ďalšou skupinou špeciálnych znakov ako {, [...

ABC

prepne sa na klávesnicu v základnom režime

Obrázok 31 – Softvérová klávesnica s ďalšími špeciálnymi znakmi (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať softvérovej klávesnici s ďalšími špeciálnymi znakmi na obrazovke nášho tabletu, vzhľad našej klávesnice sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

prepne sa na klávesnicu s takzvanými emotikonmi

Obrázok 32 – Softvérová klávesnica s emotikonmi

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať softvérovej klávesnici s emotikonmi na obrazovke nášho tabletu, vzhľad našej klávesnice a ikon, aj ponuka emotikonov sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

V prípade, že máme zapnuté automatické opravy, tak sa nám zariadenie snaží pomôcť písať správne. Napríklad takto to vyzerá, ak zadáme „dalsi“ bez dĺžňov a mäkčeňov, ponúkne nám ako správnu možnosť „ďalší“.

Obrázok 33 – Softvérová klávesnica a zapnuté automatické opravy (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať softvérovej klávesnici so zapnutými automatickými opravami na obrazovke nášho tabletu, vzhľad našej klávesnice sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému v našom tablete)

Pri písaní so zapnutými automatickými opravami skontrolujeme výsledný text. Systém kontroluje len jednotlivé slová, nie text v súvislostiach a niekedy nahradí slová tými nesprávnymi.

Aby sme si mohli vyskúšať používanie klávesnice, musíme mať k dispozícii nejaký zápisník v tablete. Zatiaľ v ňom nemáme žiadnu aplikáciu, v ktorej by sme to mohli vyskúšať. Jednou z možností je poznámkový blok priamo na webe.

Úloha 7

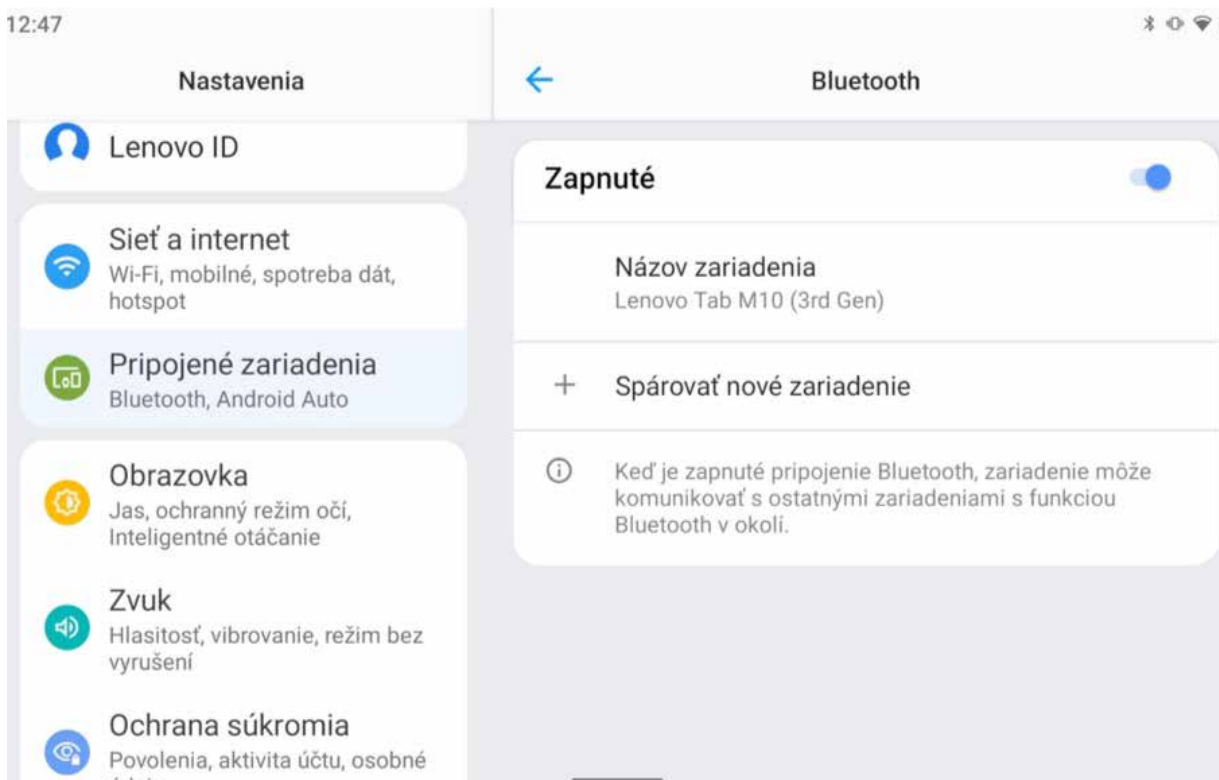
Oskenujte si QR kód (kap. 3.7.) a vyskúšajte si online Poznámkový blok na písanie malých i veľkých písmen, číslic, špeciálnych znakov.

Do poznámkového bloku si poznačte termín školenia a meno školiteľa, na ktorom budete ďalší týždeň.

Ak potrebujeme zadávať do tabletu viac textu, alebo nám nevyhovuje softvérová klávesnica, môžeme si pripojiť externú klávesnicu. Externá klávesnica, prípadne špeciálna externá klávesnica môže uľahčiť prácu a písanie na tablete napríklad slabozrakým a nevidiacim. Externú klávesnicu si k tabletu môžeme pripojiť káblom cez USB port (USB typ C), alebo bezkáblovo cez rozhranie **Bluetooth**.

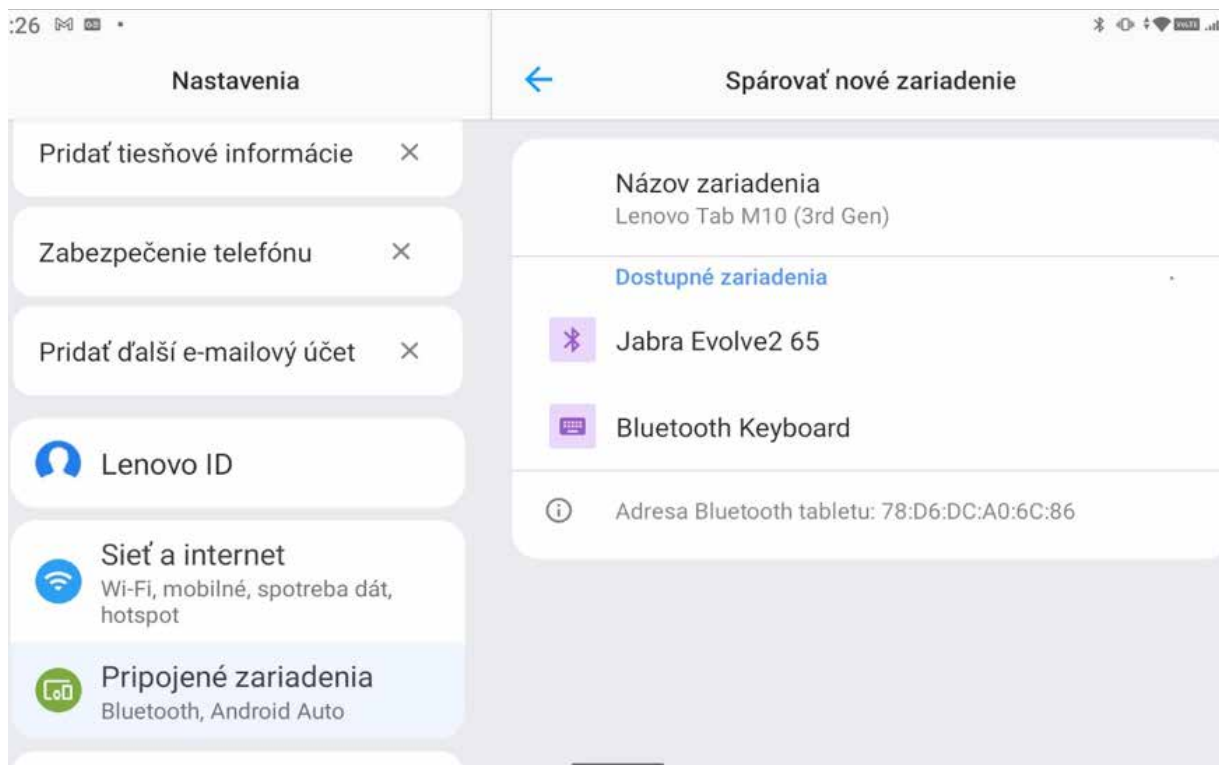
Vysvetlíme si druhú možnosť. Medzi aplikáciami nájdeme ikonu **Nastavenia**, pretože pri prvom pripojení musíme klávesnicu s tabletom spárovať. Ďalšie pripájanie už bude automatické.

Obrázok 34 – Nastavenia Bluetooth

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému)

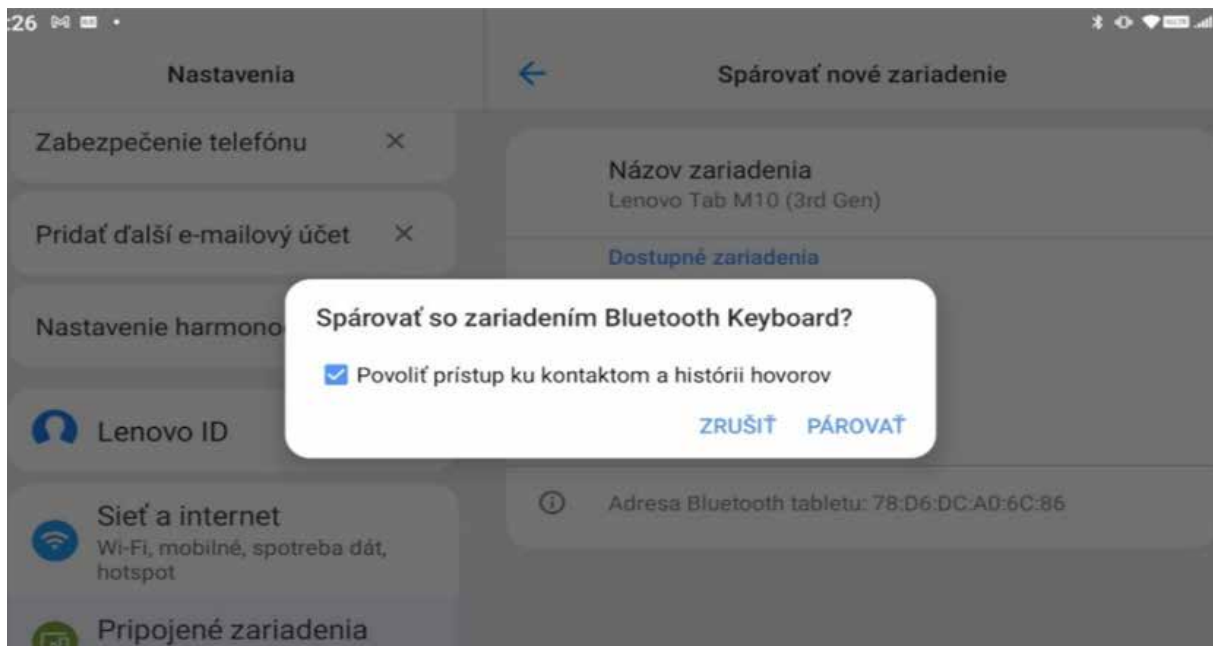
V ľavej časti pohľadáme položku Bluetooth (zvýraznené na obrázku) a skontrolujeme, či je rozhranie Bluetooth zapnuté (prepínač vpravo je modrý tak, ako je to na obrázku). Ak rozhranie nie je zapnuté (prepínač je sivý), ťukneme do prepínača – posunieme ho doprava. Tablet začne vyhľadávať zariadenia pripravené na párovanie a vytvorí zoznam **Dostupných zariadení**.

Obrázok 35 – Vyhľadanie zariadení s Bluetooth

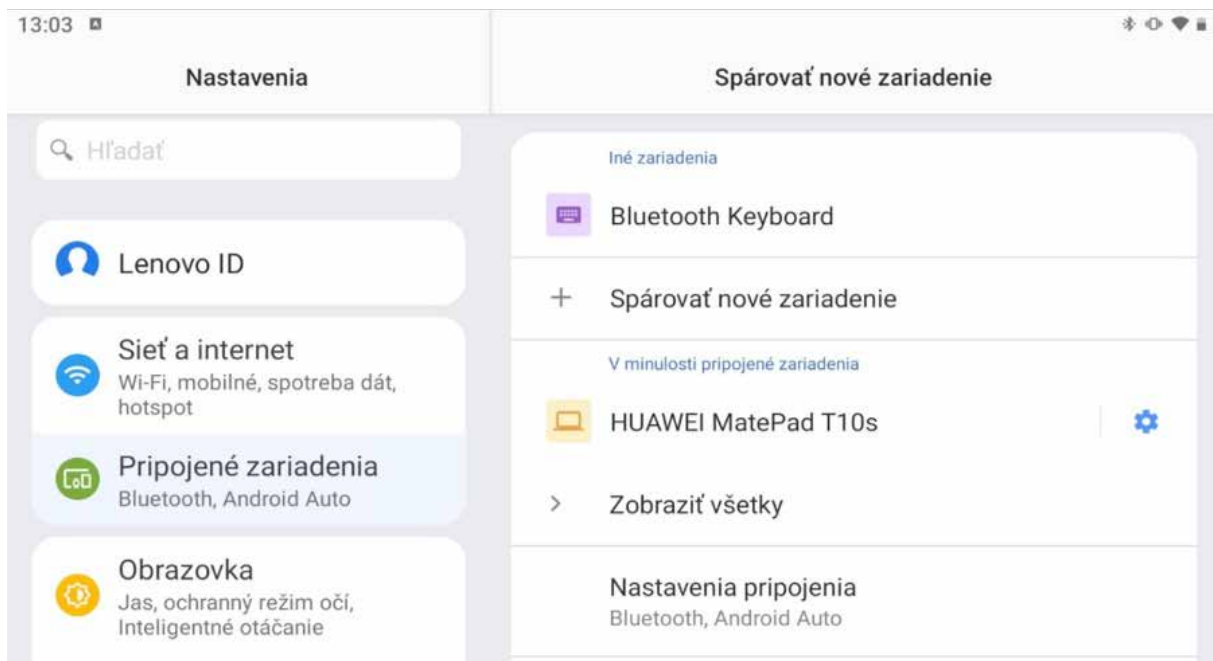
(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému)

V zozname vyhľadáme klávesnicu (ako príklad sme použili klávesnicu Keyboard) a ťukneme na ňu. Po chvíľke sa zobrazí okno s kódom, ktorý je potrebné zadať na klávesnici (overenie, že je to tá, ktorú chceme pripojiť).

Obrázok 36 – Párovanie klávesnice
 (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu hlásenia v našom tablete, vzhľad a obsah hlásenia sa môžu líšiť v závislosti od verzie operačného systému)

Po úspešnom spárovaní sa klávesnica dostane do zoznamu „Spárované zariadenia“. Všetky zariadenia z tohto zoznamu sa môžu k tabletu automaticky pripájať, ak sú zapnuté a v dosahu rozhrania Bluetooth.

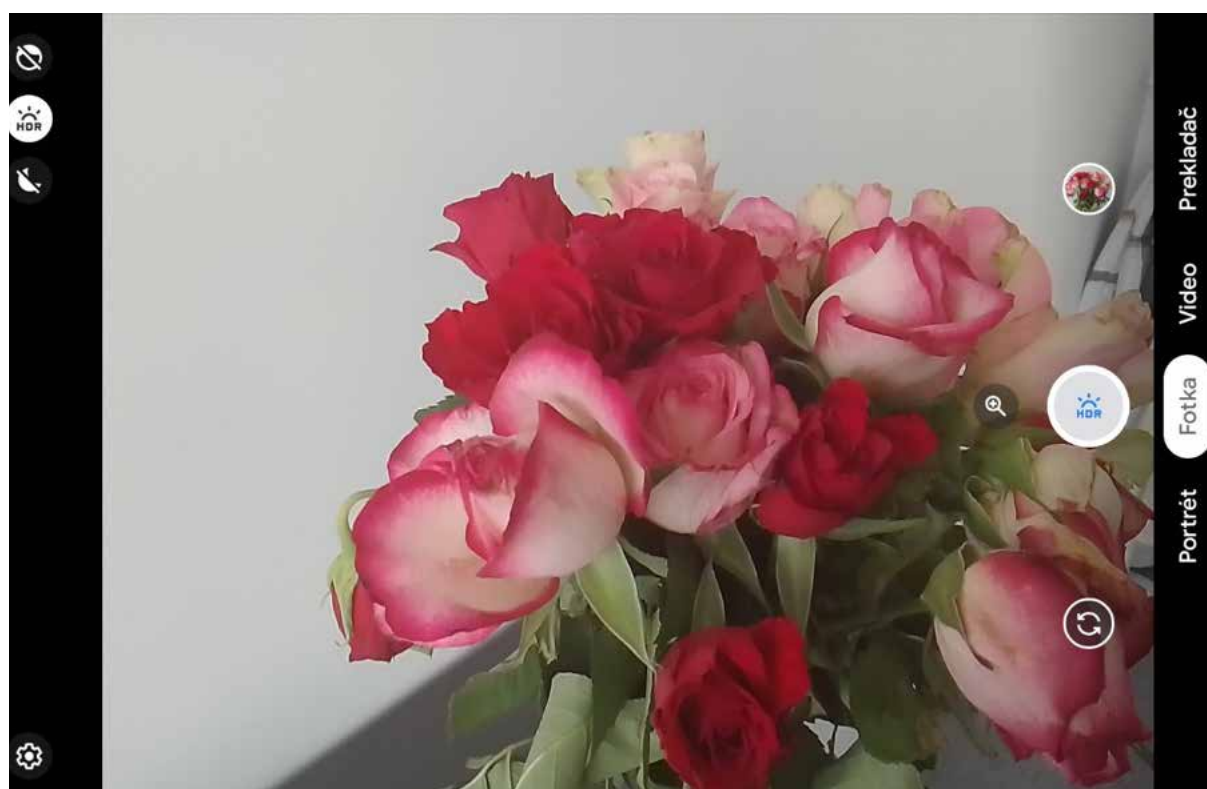

Obrázok 37 – Pripojená klávesnica
 (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a našich osobných nastavení)

2.6. Fotoaparát / kamera

Prenosné zariadenia, ako sú tablety a smartfóny, sú určené najmä na komunikáciu a prácu na internete. V súčasnosti je veľmi žiadaná komunikácia, pri ktorej sa môžu všetci aj vidieť. Sociálne siete si zas vyžadujú zábery z každodenného života, preto sú tablety a smartfóny vybavené dvoma fotoaparátmi. Snímať fotografie a zaznamenávať videá môžeme predným fotoaparátom (na prednej časti zariadenia) a zadným fotoaparátom (na zadnej časti zariadenia).

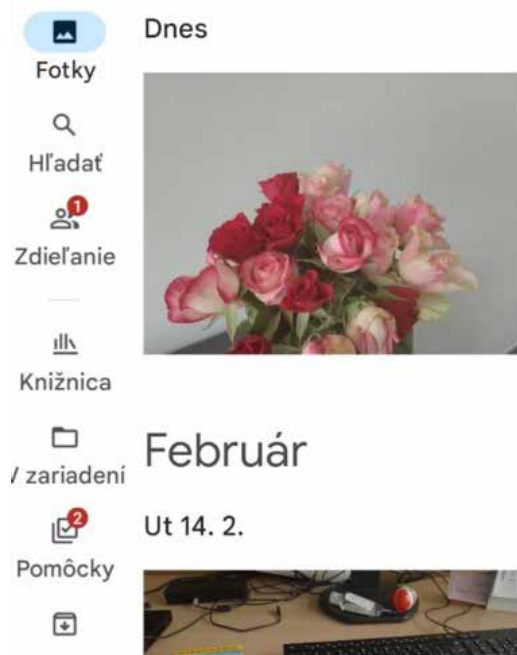
Na foteenie a záznam videí máme aplikáciu fotoaparátu, ktorú nájdeme medzi aplikáciami tabletu, umiestnenú v tablete v závislosti od konkrétnej verzie operačného systému. V nej si môžeme vybrať predný alebo zadný fotoaparát na foteenie alebo záznam videa. Sú tam aj ďalšie nastavenia, ale to už presahuje záber tejto publikácie.

Obrázok 38 – Ukážka aplikácie fotoaparátu
(*vzhľad aplikácie a usporiadanie jej prvkov závisí od konkrétnej verzie aplikácie
a operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná
s aplikáciou Fotoaparát v našom tablete)

Fotky a videá si potom môžeme pozrieť v galérii. Väčšinou túto galériu nájdeme medzi základnými aplikáciami v tablete (napríklad pod názvom „Galéria“ alebo „Fotky“). Štandardne vidíme zmenšeniny fotiek, alebo prvých snímok videí (tzv. náhlady), ktoré sú zoskupené podľa dní a zoradené od najnovších po najstaršie.

Jednotlivé fotografie a videá môžeme v aplikácii galéria (napríklad pod názvom „Galéria“ alebo „Fotky“) aj upraviť, ale to už presahuje záber tejto publikácie.

Obrázok 39 – Ukážka aplikácie Fotky/Galéria v štandardnom nastavení (*vzhľad aplikácie a usporiadanie jej prvkov závisí od konkrétnej verzie aplikácie a operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná s aplikáciou Fotky/Galéria a jej štandardným nastavením v našom tablete)

Úloha 8

1. Otvorte aplikáciu Fotoaparát a urobte niekoľko fotografií z miestnosti, kde prebieha školenie – napr. pohľad z okna, kvietok, ďalšieho účastníka školenia (po jeho odsúhlasení), susedov tablet,...
2. V aplikácii galérie si prezrite fotografie, ktoré ste práve urobili a niektorú vymažte.

2.7. Aplikácia Google Lens a skenovanie QR kódov

Aplikácia Google Lens je súčasťou online vyhľadávania Google a je voľne dostupná pre každého. Väčšinou sa dá spustiť priamo z domovskej obrazovky tabletu ťuknutím na jej ikonu vo vodorovnom okne na rýchle vyhľadávanie. To býva umiestnené v strede domovskej obrazovky. Ikona aplikácie Google Lens má tvar fotoaparátu vo farbách spoločnosti Google (modrá, červená, žltá a zelená) a nájdeme ju pri pravom okraji okna.

*Obrázok 40 – Okno na rýchle vyhľadávanie na domovskej stránke tabletu s ikonou na spustenie aplikácie Google Lens - symbol „fotoaparát“ pri pravom okraji okna a ikonou na spustenie aplikácie Google - symbol „G“ pri ľavom okraji okna (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete)*

Keď ideme prvýkrát použiť aplikáciu Google Lens, môže sa stať, že ikonu aplikácie Google Lens na uvedenom mieste nenájdeme.

*Obrázok 41 – Okno na rýchle vyhľadávanie na domovskej stránke tabletu bez ikony na spustenie aplikácie Google Lens - symbol „fotoaparát“ pri pravom okraji okna chýba, pri ľavom okraji okna je ikona na spustenie aplikácie Google - symbol „G“ (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať nastaveniam v našom tablete)*

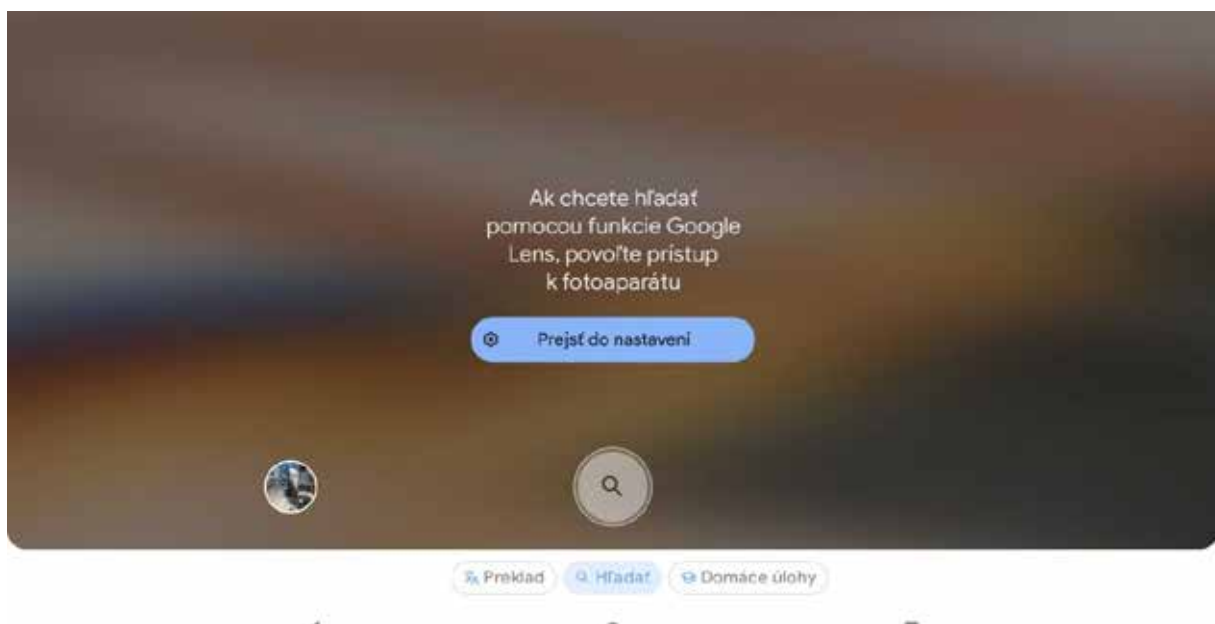
V takom prípade klikneme na ikonu v tvare „G“ na ľavej strane okna (pozri Obrázok 41) a najprv si otvoríme aplikáciu Google (slúži na online vyhľadávanie). Po spustení aplikácie Google nájdeme ikonu aplikácie Google Lens v hornej časti obrazovky, pri pravom okraji okna označeného symbolom lupy, ktoré slúži na zadávanie predmetu vyhľadávania (pozri obrázok 42).

Obrázok 42 – Okno aplikácie Google s ikonou na spustenie aplikácie Google Lens - symbol fotoaparátu pri pravom okraji okna na zadávanie predmetu vyhľadávania
(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu v našom tablete, vzhľad a obsah okna sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie aplikácie a našich osobných nastavení)

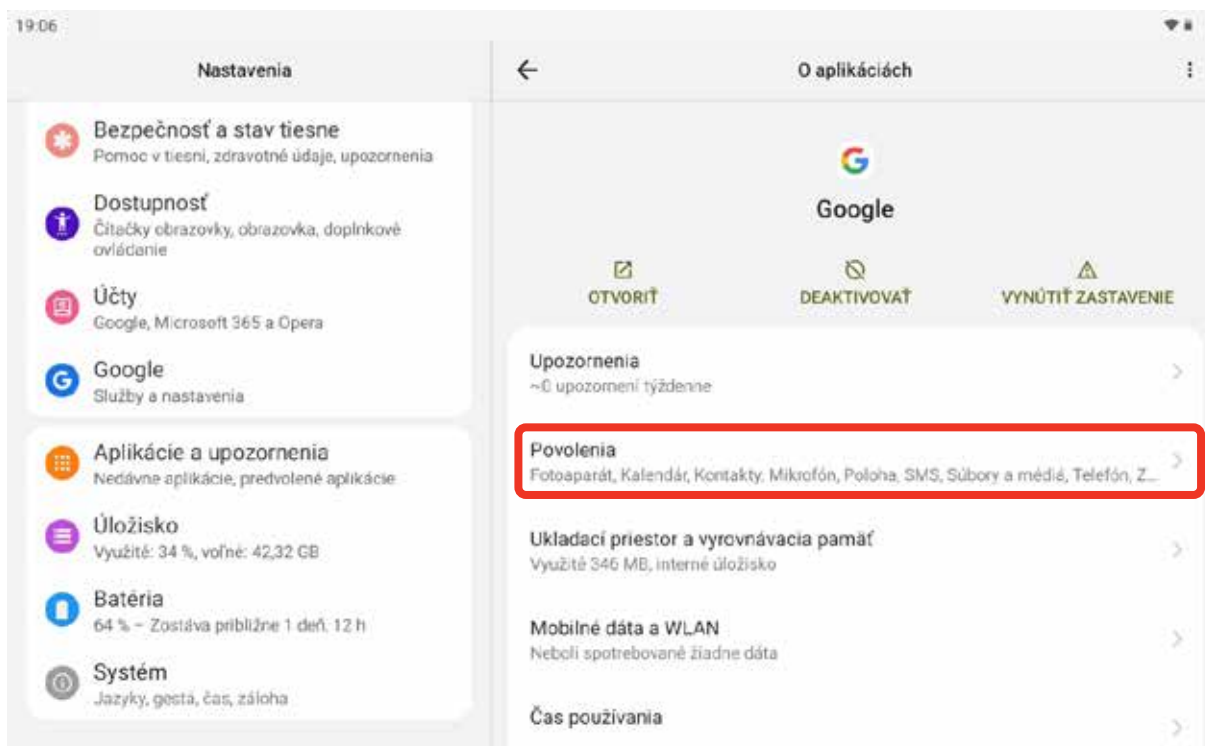
Aplikácia Google Lens funguje online a nevyžaduje si inštaláciu do tabletu, ani prihlásenie do účtu Google. Má niekoľko užitočných funkcií, ale na začiatok si ukážeme využitie aplikácie **na skenovanie QR kódov**. Ide o dvojrozmerný čiarový kód, ktorý má v sebe zakódovanú textovú informáciu a môže nám poslúžiť napríklad na rýchle otvorenie webovej stránky.

Pri prvom skenovaní sa objaví informácia, že aplikácia Google Lens potrebuje povoliť prístup k fotoaparátu, kdeže na skenovanie sa používa zadný fotoaparát tabletu/mobilu.

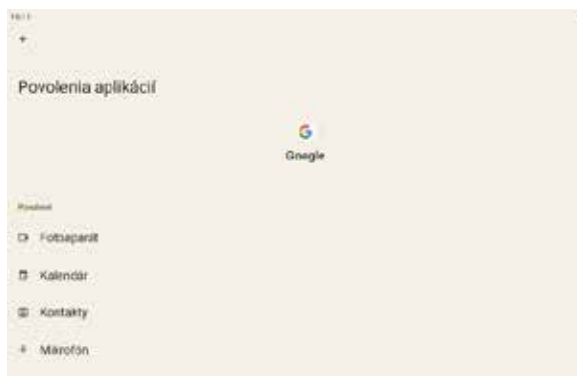

Obrázok 43 – Aplikácia Google Lens požaduje prístup k fotoaparátu
(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu v našom tablete, vzhľad a obsah okna sa môže mierne líšiť v závislosti od verzie aplikácie a našich osobných nastavení)

Bez povolenia prístupu k fotoaparátu by sme nemohli aplikáciu Google Lens využívať na skenovanie QR kódov. Po kliknutí na tlačidlo „**Prejsť do nastavení**“ nás systém presmeruje do Nastavení – správa aplikácie Google. V pravej časti obrazovky „**O aplikáciách**“ vyberieme „**Povolenia**“. V povoleniach spravujeme nastavenie povolení pre aplikáciu. Z bezpečnostných dôvodov a z dôvodu ochrany súkromia však odporúčame povolenie udeliť aplikácii len počas jej používania. Správu povolení pre aplikácie v tablete vykonávame v Nastaveniach (pozri Obrázok 44, 45 a 46).

Obrázok 44 – Nastavenia – správa aplikácie Google – k nastaveniu povolení pre aplikáciu sa dostaneme ťuknutím na „Povolenia“ v pravej časti obrazovky (*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a našich osobných nastavení)

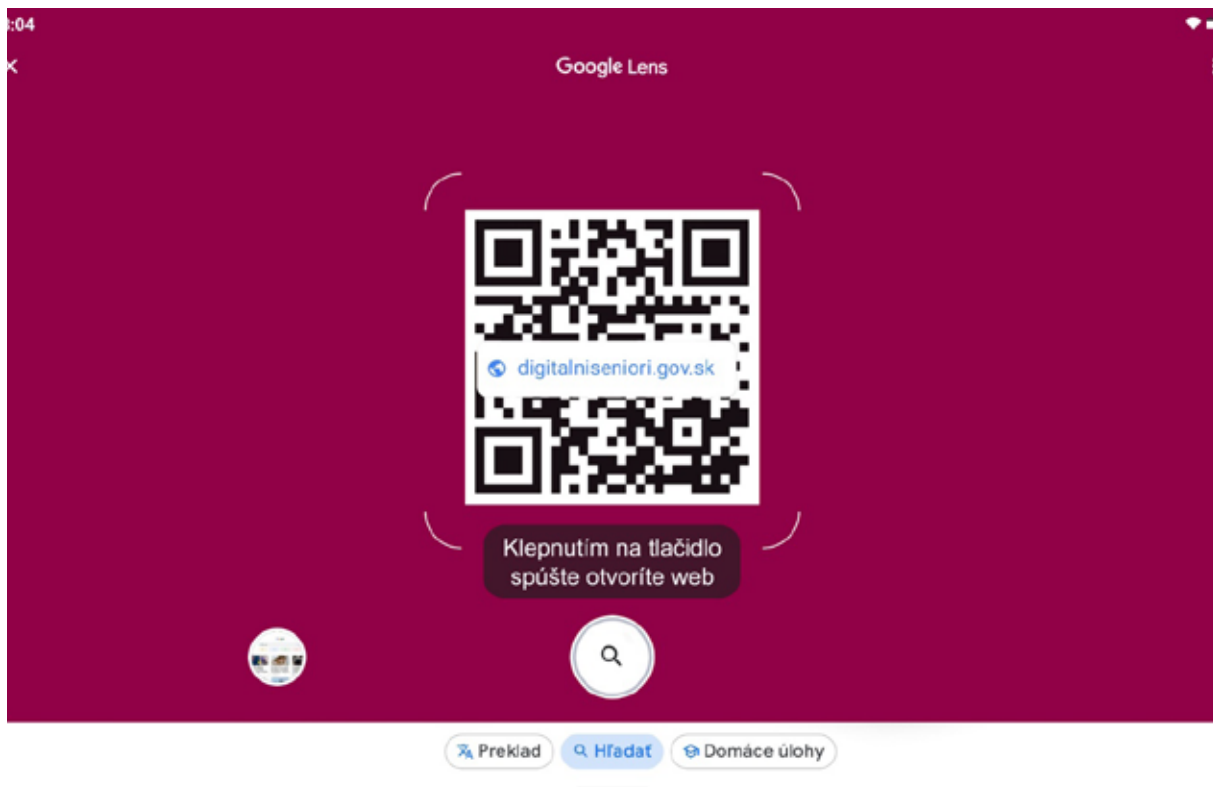
Obrázok 45 – Nastavenia - správa aplikácie Google / zoznam povolení

Obrázok 46 – Nastavenia - správa aplikácie Google / možnosti nastavenia povolení

(*vyobrazenie nemusí do detailov zodpovedať zobrazeniu v našom tablete, vzhľad a možnosti nastavení sa môžu mierne líšiť v závislosti od verzie operačného systému a našich osobných nastavení)

Po nasnímaní QR kódu fotoaparátom v aplikácii Google Lens pri aktivovanej funkcii „Hľadať“ nám aplikácia zobrazí webovú adresu - link s odkazom na príslušné miesto na internete (ako na Obrázku 47). Ak následne klikneme na symbol lupy (tlačidlo spúšte) pod nasnímaným QR kódom, alebo priamo na zobrazený link, aplikácia nás presmeruje na príslušné miesto na internete - webovú stránku, článok, recept, video alebo iný webový dokument.

Obrázok 47 – Aplikácia Google Lens – vyhľadávanie pomocou snímania QR kódov fotoaparátom (*vzhľad okna aplikácie nemusí do detailov zodpovedať vzhľadu okna aplikácie v našom tablete, môže sa mierne líšiť v závislosti od verzie aplikácie a verzie operačného systému)

Upozornenie

Pri používaní aplikácie Google Lens si musíme uvedomiť, že sa jedná o online vyhľadávanie a preto nám táto aplikácia nebude fungovať bez pripojenia na internet.

Úloha 9

Otvorte aplikáciu Google Lens vo svojom tablete, prezrite si jej funkcie a udeľte jej potrebné povolenia.

Úloha 10

Pri aktivovanej funkcii „Hľadať“ / „Vyhľadať pomocou fotoaparátu“ nasnímajte fotoaparátom QR kód v tejto úlohe a otvorte webovú stránku projektu Digitálni seniari.

Úloha 11

Precvičte si prácu s dotykovou obrazovkou na troch jednoduchých online hrách, ktoré si otvoríte nasnímaním QR kódov pod úlohou.

Ťukanie

Presun

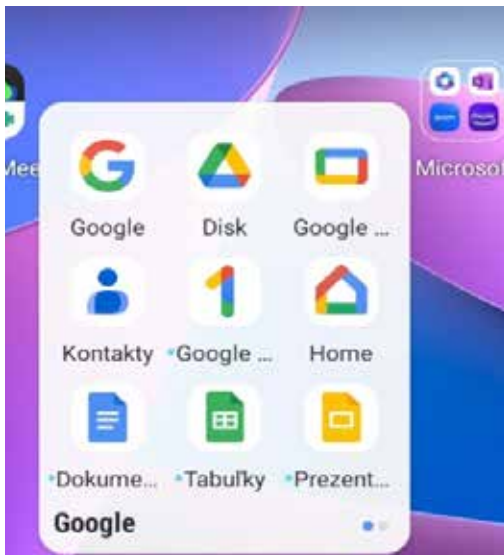

Potiahnutie

2.8. Čo máme v tablete – súbory a priečinky

V tabletoch (rovnako ako v počítačoch) sú informácie uložené v súboroch. Súbory sú označené menom. Rozlišujeme rôzne typy súborov podľa toho, aká informácia je v nich uložená, napríklad aplikácie, zvuky, obrázky, videá a podobne. Niektoré typy súborov sa môžu spúšťať (aplikácie), iné, napríklad obrázky, musíme otvárať v špecializovaných aplikáciách. Ak by sme mali všetky súbory pokope, veľmi ťažko by sme sa v nich vedeli orientovať. Aj doma, ak máme veľa fotografií, nemáme ich všetky spolu umiestnené vo veľkej skrini, ale kvôli prehľadu a rýchlejšiemu vyhľadaniu ich máme potriedené v nejakých škatuliach, prípadne krajšie uložené v albumoch. Podobne je to aj so súbormi. Na ich prehľadné utriedenie sa používajú priečinky, ktoré sa zobrazujú v rôznom prevedení podľa toho, aké súbory sú v nich uložené. S tým sa mení aj ich pomenovanie. Ikony aplikácií môžu byť na pracovnej ploche uložené v skupinách, čo sú špeciálne priečinky pre ikony aplikácií.

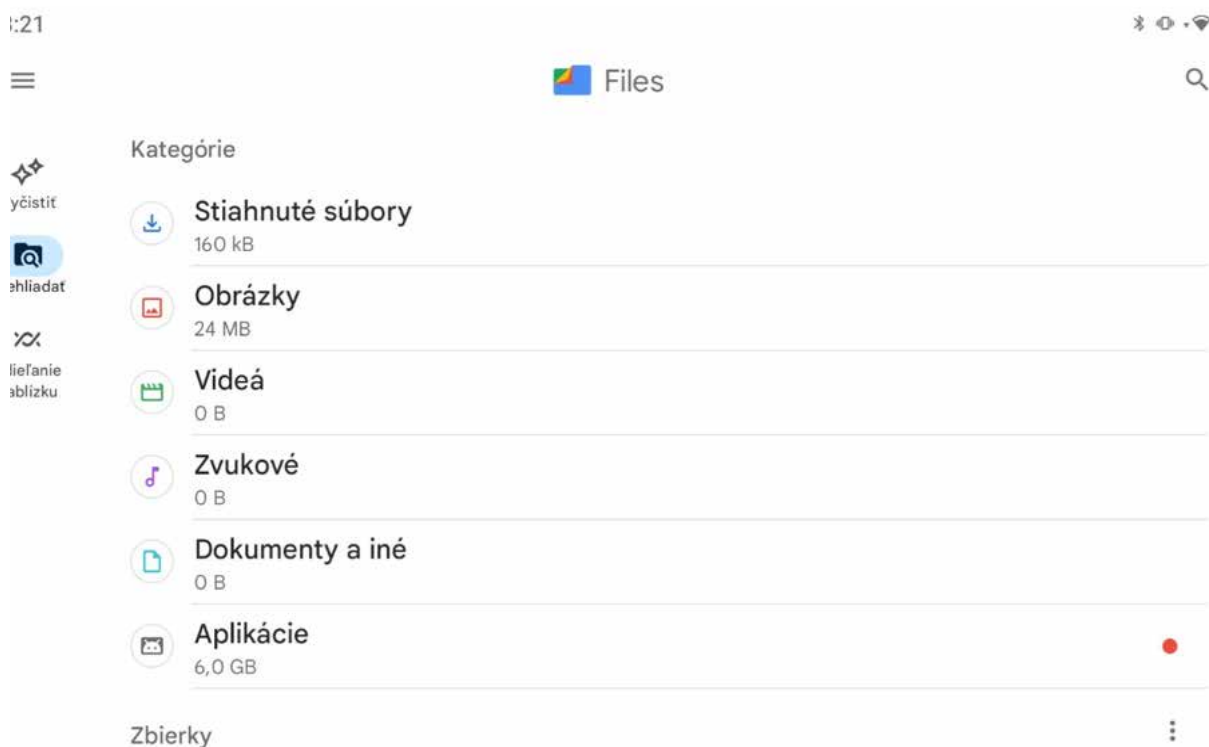

Obrázok 48 – Ukážka skupín aplikácií, usporiadaných v špeciálnych priečinkoch na ploche tabletu (*vyobrazenie nemusí zodpovedať skupinám aplikácií v našom tablete, vzhľad a obsah skupín sa môže líšiť v závislosti od verzie operačného systému a reálne nainštalovaných aplikácií – na obrázku sú zobrazené skupiny aplikácií Google a Microsoft)

Fotky, prípadne videá v aplikácii Galéria/Fotky môžeme ukladať do albumov, čo sú priečinky pre súbory, ktoré obsahujú fotografie a videá (pozri predchádzajúcu časť o fotoaparáte).

V tablete máme aplikáciu Súbory (Files), v ktorej môžeme vyhľadať súbory, ktoré sú uložené v tablete, alebo v cloudovom úložisku.

Cloudové úložisko funguje na vzdialenom počítači (serveri) a vieme sa k nemu dostať cez internet (napr. internetový prehliadač). Stačí sa zaregistrovať a môžeme bezplatne využívať tieto služby – ukladať, aj zdieľať súbory s inými ľuďmi na internete.

*Obrázok 49 – Ukážka aplikácie Súborny/Files
(*vzhľad aplikácie a usporiadanie jej prvkov závisí od konkrétnej verzie aplikácie
a operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov
zhodná s aplikáciou Súborny/Files v našom tablete)*

Všetky důležité súbory je vhodné mať uložené nielen na jednom mieste, ale mať z nich aj tzv. zálohu (kópiu niekde na inom mieste). Ak sa nám tablet pokazí, môžeme súbory, ktoré už z neho nevieme získať, obnoviť (prečítať) zo zálohy.

Najjednoduchšie si môžeme vytvoriť zálohu na každom zariadení tak, že si potrebné súbory skopírujeme na iné pamäťové médium (USB kľúč, CD, externý disk a pod.), alebo na úložisko dostupné cez internet (tzv. cloudové úložisko, napríklad, Google Disk,...).

Dôležité je robiť zálohy pravidelne, aby sme mali kópie aj tých najnovších súborov. Pre používateľa je dôležité mať zálohu najmä z tých súborov, ktoré nevieme obnoviť z iných dostupných zdrojov (vlastné fotky, dokumenty a pod.).

2.9. Vypnutie tabletu

Správne vypnutie zložitejšieho zariadenia, ako je počítač, tablet, či smartfón, je netriviálnym úkonom. Nie je to jednoduché vypnutie vypínača ako napríklad pri svetle, ale ide o zložitejší proces. Je dôležité dodržať špecifický postup pri vypínaní, pretože operačný systém pri vypínaní musí ukončiť všetky bežiacie programy a procesy. Ide o tzv. softvérové vypnutie.

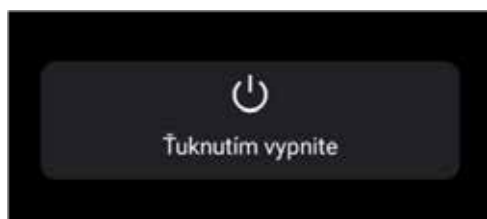
V niektorých prípadoch, ak potrebujeme tablet vypnúť len preto, aby sa vykonal isté úkony, ktoré sa spúšťajú len pri zapnutí, môžeme ho namiesto vypnutia a zapnutia reštartovať.

Na vypnutie aj reštartovanie musíme pri zapnutej obrazovke podržať základné tlačidlo 3 až 5 sekúnd, čo nám zobrazí dvojicu ikoniek – **Reštartovať** a **Vypnúť**. Ťuknutím na jednu z nich si vyberieme, čo chceme urobiť.

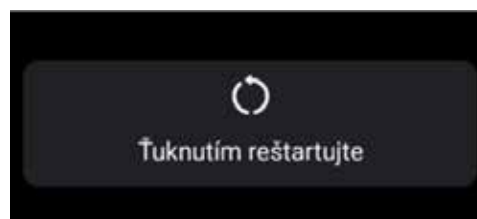

Obrázok 50 – Ukážka tlačidiel na vypnutie alebo reštart tabletu
(*vzhľad a usporiadanie tlačidiel závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná s tlačidlami Reštartovať a Vypnúť v našom tablete)

Následne sa nám zobrazí už len jedna z nich, aby sme potvrdili želaný úkon. Po ťuknutí na ňu tablet vypneme, alebo reštartujeme.

Obrázok 51 – Potvrdenie vypnutia

Obrázok 52 – Potvrdenie reštartovania

(*vzhľad tlačidiel závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná s tlačidlami v našom tablete)

Úloha 12

1. Vyskúšajte reštartovať tablet.
2. Vyskúšajte vypnúť tablet.

2.10. Riešenie problémov so zariadením

V prípade akýchkoľvek problémov s tabletom (aplikácia nepracuje ako má, zariadenie „zamrzlo“, niečo sa deje a netušíme čo,...), skôr ako „spanikárime“, je možné vyskúšať základný postup: ak sa dá, ukončiť všetky aplikácie, ak to nepomôže, tak tablet reštartovať.

Príležitostne je potrebné tablet reštartovať aj po inštalácii novej aplikácie, alebo na dokončenie inštalácie aktualizácií.

Niekedy nepomáha nič a zariadenie nereaguje. Vtedy použijeme núdzové riešenie – tvrdé reštartovanie tabletu pomocou podržania základného tlačidla spoločne s tlačidlom pridania a ubratia hlasitosti po dobu aspoň 10 sekúnd.

Obrázok 53 – Tvrdé reštartovanie

*(*vzhľad tabletu, jeho pracovnej plochy a umiestnenie základného tlačidla zapnutia/vypnutia na tablete vždy závisia od konkrétneho typu nášho tabletu, verzie jeho operačného systému a osobných nastavení, vyobrazenie nemusí byť do detailov zhodné s naším tabletom a vzhľadom jeho pracovnej plochy)*

Ak to nepomôže, bežný používateľ zavolá technika alebo priateľa na telefóne, ktorý mu pomôže s tým, aby mohol svoj tablet používať aj naďalej, prípadne odporučí zariadenie reklamovať.

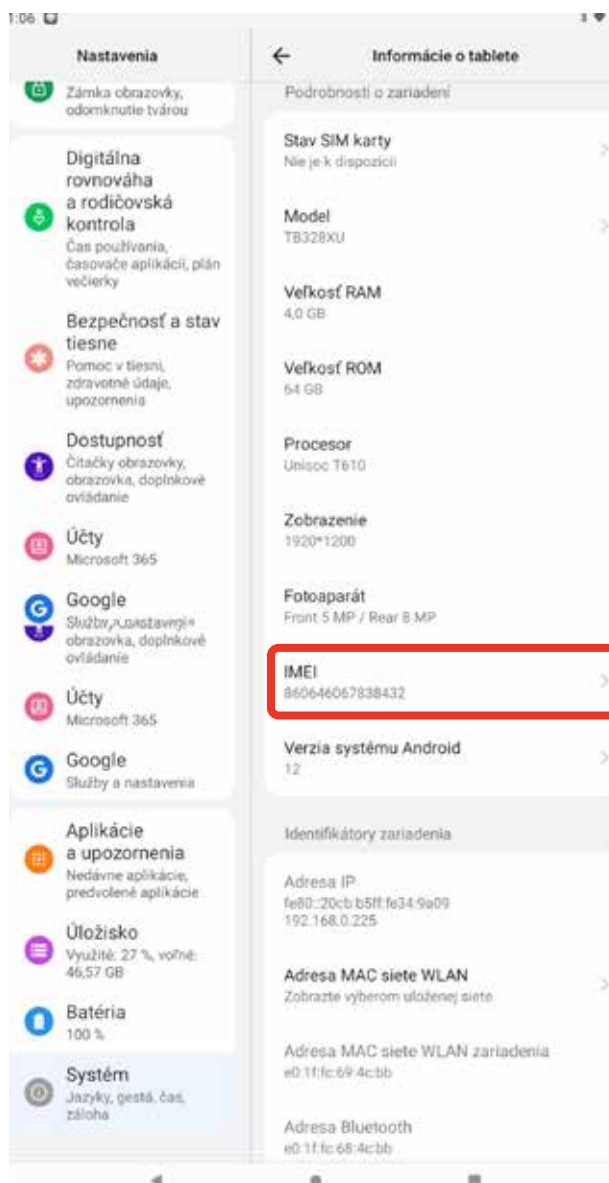
Pri reklamácií alebo v prípade straty/krádeže je dobré poznať **IMEI číslo** svojho tabletu (International Mobile Equipment Identity - Medzinárodná identita mobilného zariadenia).

Kde ho nájdeme:

- priamo na zadnej strane zariadenia;
- na originálnej krabici;
- priamo v tablete – Nastavenia/ Systém/ Informácie o tablete

Na čo slúži IMEI?

- Na základe IMEI čísla dokážeme priradiť konkrétny tablet k príslušnému používateľovi, čo nám umožňuje efektívne spravovať zariadenia a zabezpečiť unikátny tablet pre jedného užívateľa

Obrázok 54 – IMEI

V prípade, že sa obrazovka tabletu pri nečinnosti veľmi rýchlo vypína, je funkcia časový *limit obrazovky* nastavená na veľmi krátku dobu (napr. 15 s). Je to kvôli zachovaniu nabitej batérie a životnosti obrazovky. Po uplynutí tejto doby sa obrazovka automaticky prepne do režimu spánku.

Dobu, počas ktorej zostane obrazovka zapnutá, môžeme ovládať pomocou nastavenia časového limitu obrazovky.

Postup nastavenia časového limitu obrazovky:

- Nájdeme medzi aplikáciami „Nastavenia“
- V ľavej časti sa posunieme nadol a klikneme na „Obrazovka“.
- V pravej časti nájdeme „Časový limit obrazovky“ a kliknutím na šípku rozbalíme ponuku. Časový limit nastavíme napr. na 30 minút.

3. Sieť a pripojenie na internet

Internet je verejne dostupná sieť prepojených počítačových sietí, prostredníctvom ktorých sa prenášajú dáta. Slúži ako prenosové médium pre viacero služieb, akými sú elektronická pošta, chat a systém vzájomne prepojených webových stránok a dokumentov.

Na to, aby sme mohli používať internet, musíme sa pripojiť k počítačovej (internetovej) sieti. Do tejto siete sa vieme pripojiť niekoľkými spôsobmi: **káblom** (najčastejšie využívané pri klasických počítačoch), **bezdrôtovo** – Wi-Fi (notebooky, tablety, smartfóny) alebo pomocou mobilných dát (pre zariadenia, ktoré disponujú týmto typom pripojenia – najčastejšie smartfóny či tablety).

3.1. Pripojenie tabletu na sieť cez Wi-Fi

Ak sa chceme pripojiť k sieti môžeme to urobiť bezdrôtovo pomocou Wi-Fi. V miestnosti, ktorá je pokrytá signálom Wi-Fi (podobne ako televízny či rádiový signál) je možné pripojiť sa do siete za určitých podmienok. V domácnosti by sme mali mať zariadenie, ktoré vysiela Wi-Fi signál.

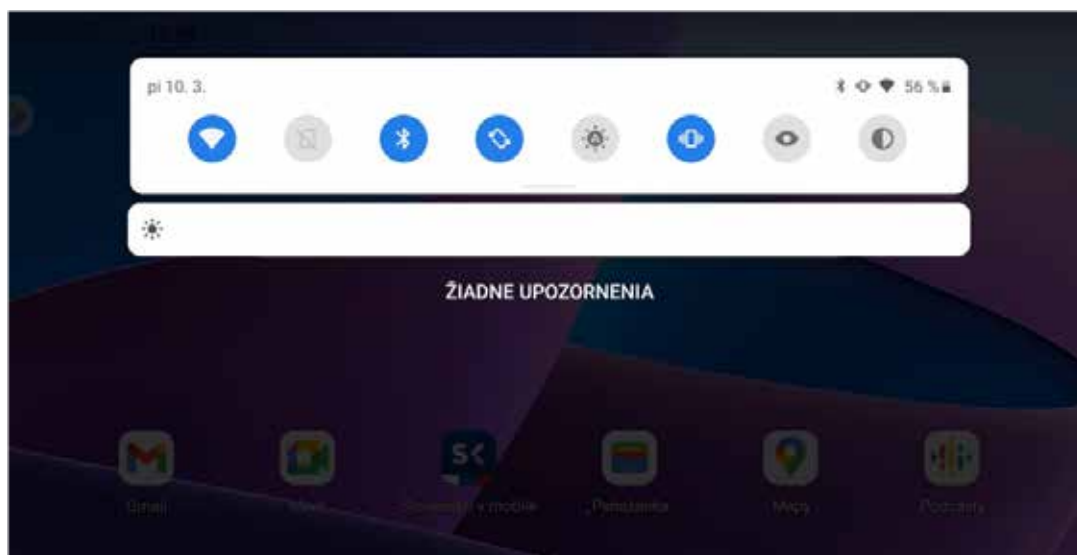
V zapnutom tablete na pracovnej ploche pomocou prsta (ťahom od horného okraja dole) aktivujeme zobrazenie panela rýchleho nastavenia. Jednoduchým ťuknutím na ikonu **Wi-Fi** zapneme tento spôsob pripojenia. Dlhým dotykom na ikone Wi-Fi si môžeme zobraziť nastavenia Wi-Fi.

Iný spôsob zobrazenia nastavení Wi-Fi:

- v zariadení vyhladáme aplikáciu **Nastavenia**,
- po spustení vyhladáme v ľavom paneli záložku **Sieť a internet**,
- ťuknutím na položku **Wi-Fi** (prípadne **Internet**) v pravom paneli zobrazíme nastavenia Wi-Fi.

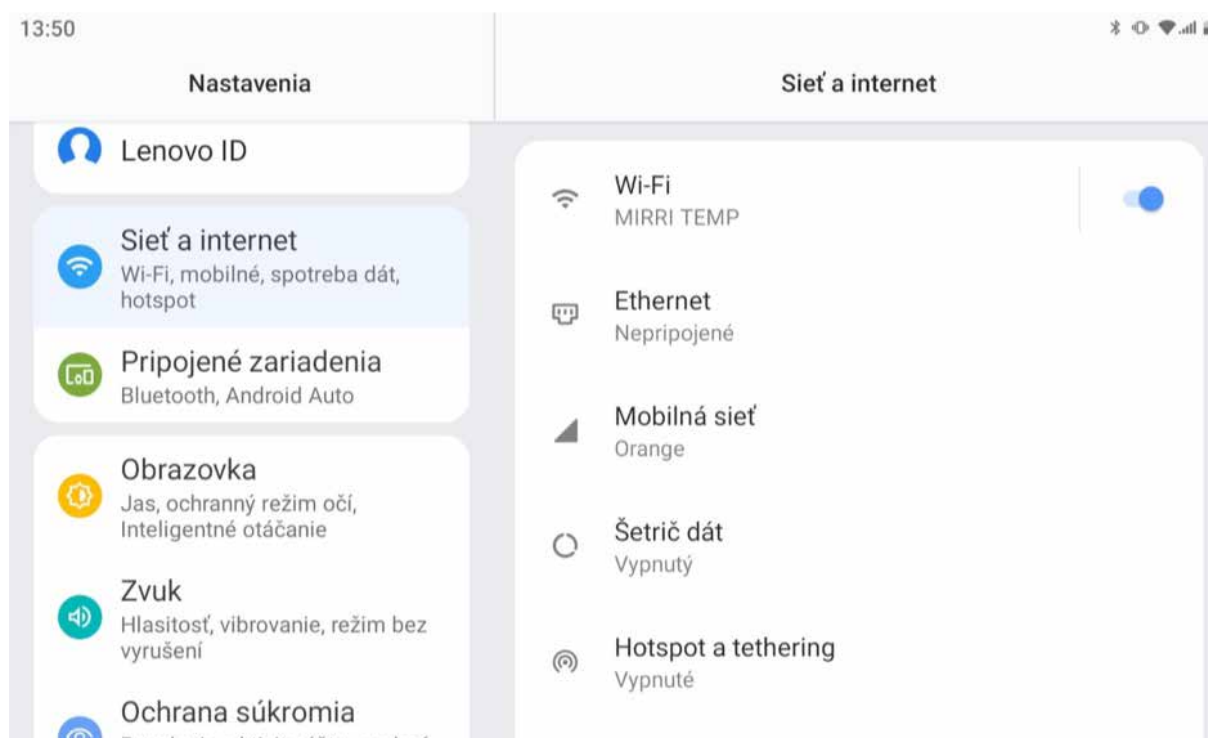

Obrázok 55 –
Aktivácia nastavenia Wi-Fi

Obrázok 56 – Aktivácia Wi-Fi cez panel rýchleho nastavenia
 (*vzhľad panelu závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná so vzhľadom nastavenia Wi-Fi v našom tablete)

V prípade, že máme pripojenie Wi-Fi vypnuté, presunieme posúvač pri Wi-Fi do polohy zapnutý (zvýraznenie modrou farbou).

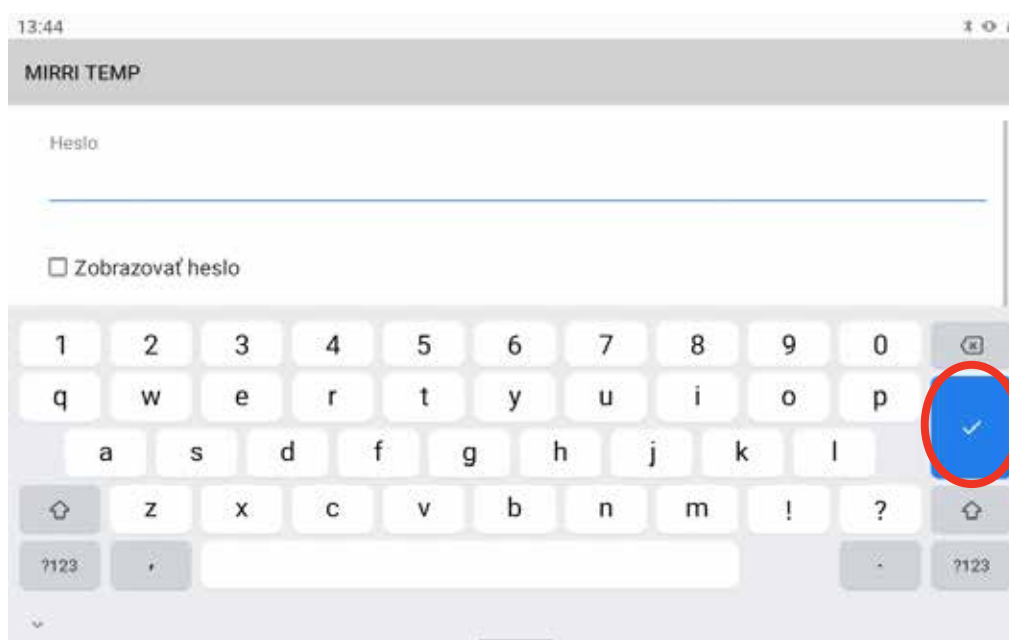

Obrázok 57 – Nastavenie Wi-Fi
 (*vzhľad nastavení závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná so vzhľadom nastavenia Wi-Fi v našom tablete)

Naše zariadenie zobrazí všetky dostupné Wi-Fi siete (aj susedovu). V zozname máme možnosť si zobrazíť základné informácie o zabezpečení jednotlivých sietí. Pri každom signáli vidíme, či je zabezpečený alebo nie je – ikonka visiacej zámky. V zozname nájdeme sieť, ktorá patrí nám, alebo ku ktorej poznáme prístupové údaje.

Postup pripojenia cez aplikáciu **Nastavenia**:

1. Zobrazíme si nastavenia **Wi-Fi** (v prípade potreby aktivujeme).
2. Ťuknutím si zvolíme príslušnú Wi-Fi sieť.
3. V prípade potreby zadáme heslo pomocou klávesnice.
4. Pripojenie aktivujeme ťuknutím na tlačidlo **Pripojiť** na klávesnici tlačidlom „kvačky“.

Obrázok 58 – Nastavenie hesla Wi-Fi cez klávesnicu

(*vzhľad nastavení a softvérovej klávesnice závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná so vzhľadom nastavení a klávesnice na obrazovke nášho tabletu)

Možné problémy:

- nesprávne zvolená sieť Wi-Fi – zrušíme pripojenie cez tlačidlo Zrušiť,
- nesprávne heslo – overíme správnosť zadávaných znakov z klávesnice (pozor na veľké písmená a špeciálne znaky), heslo si môžeme zobraziť ťuknutím na štvorček pri texte „Zobrazovať heslo“, bežne sa heslo zobrazuje vo forme bodiek.
- slabý signál – veľká vzdialenosť od Wi-Fi zariadenia môže spôsobovať výpadky spojenia a nedostupnosť internetu a služieb,
- žiadne pripojenie – prekontrolujeme, či máme zapnuté Wi-Fi cez panel rýchleho nastavenia (ikona Wi-Fi je modrá).

Odporúčanie

Nezabezpečené Wi-Fi siete (napr. v reštauráciách) môžu niesť veľké riziko zneužitia citlivých údajov z vášho zariadenia. Pri ich používaní zvýšte opatrnosť. Neodporúčame cez nich riešiť napr. finančné transakcie cez internetbanking. Niektoré voľné Wi-Fi siete – označené aj FREE, nevyžadujú overenie cez heslo, ale je potrebné odsúhlasiť podmienky využívania služieb (napr. v dopravných prostriedkoch, nákupných centrách). Ak využívate takéto siete, rovnako zvýšte opatrnosť pri práci s citlivými údajmi.

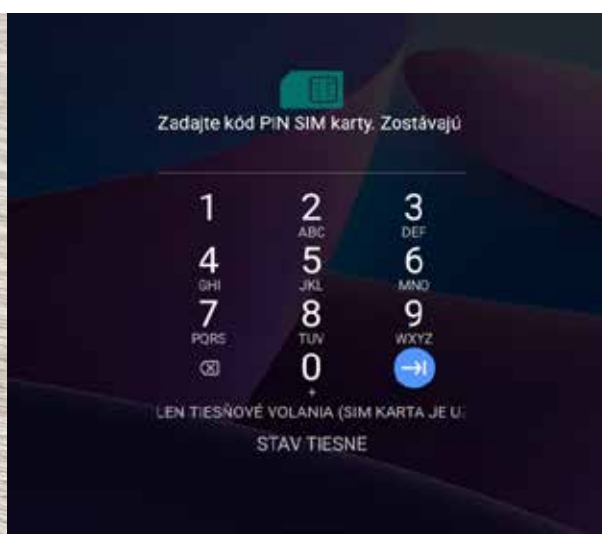
3.2. Pripojenie zariadenia cez mobilné dáta

Nedostatkom pripojenia cez Wi-Fi je limitovaná vzdialenosť od zariadenia, ktoré poskytuje pripojenie na internet. Pripojenie cez Wi-Fi je vhodné na pripojenie v domácnosti, v reštaurácii, vo vlaku, kde je náš pohyb obmedzený. Alternatívou k takému pripojeniu je pripojenie cez mobilné dáta (tzv. SIM kartu) niektorého z operátorov, ktorý takéto služby poskytuje. Vydať sa s tabletom do prírody na výlet a byť stále v kontakte tak nemusí byť problém.

V prípade, že naše zariadenie disponuje telefónnou SIM kartou a máme dostupný balík tzv. mobilných dát, môžeme sa pripojiť na internet. V prípade, že v našom tablete nemáme vloženú SIM kartu, musíme ju do zariadenia vložiť. Postupujeme podľa návodu k tabletu (s vypnutým tabletom).

Obrázok 59 – Vloženie SIM karty
(*fotografia je ilustračná, tablet, jeho súčasti a umiestnenie jeho portu na vloženie SIM karty vyobrazené na fotografii sa môžu od nášho tabletu v detailoch líšiť)

Obrázok 60 – Vloženie PIN kódu pre SIM kartu
(*vzhľad obrazovky na vloženie PIN kódu pre SIM kartu závisí od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná so vzhľadom obrazovky na vloženie PIN kódu v našom tablete)

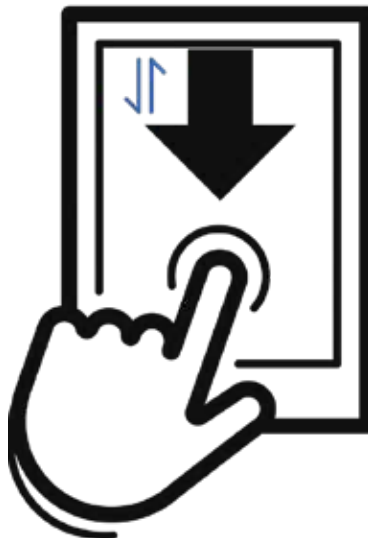
V prípade, že už SIM kartu v zariadení máme nainštalovanú, sa pri zapnutí tabletu objaví požiadavka na vloženie PIN kódu (podobne ako pri zapínaní mobilného telefónu).

Po úspešnom zapnutí tabletu a zobrazení pracovnej plochy si musíme overiť, či máme zapnuté mobilné dáta (podobne ako v prípade, keď sme chceli používať pripojenie cez Wi-Fi).

V zapnutom tablete na pracovnej ploche pomocou prsta (ťahom od horného okraja dole) aktivujeme zobrazenie panela rýchleho nastavenia. Následne si zvolíme **Mobilné dáta**.

Druhým spôsobom je zobrazenie nastavení **Mobilná sieť** cez Nastavenia:

- v zariadení vyhľadáme aplikáciu Nastavenia,
- po spustení vyhľadáme záložku Sieť a internet a v nej Mobilná sieť,
- krátkym ťuknutím zobrazíme nastavenia pre Mobilnú sieť.

Obrázok 61 – Aktivácia mobilných dát

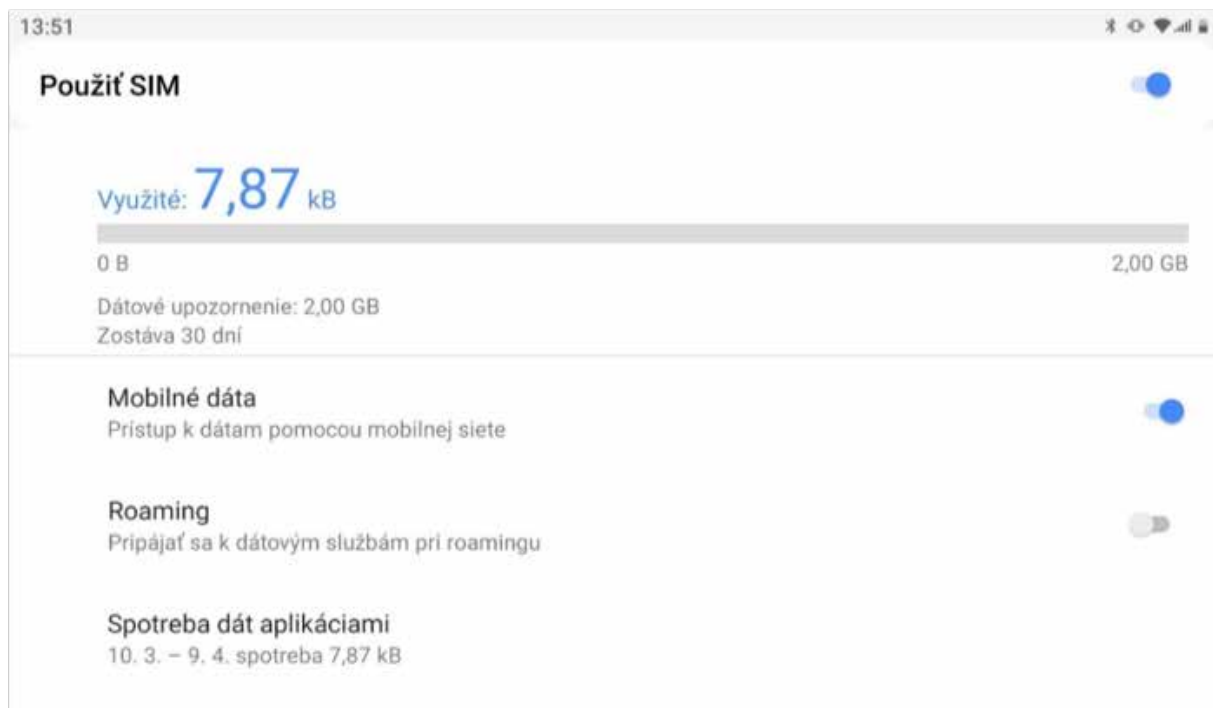
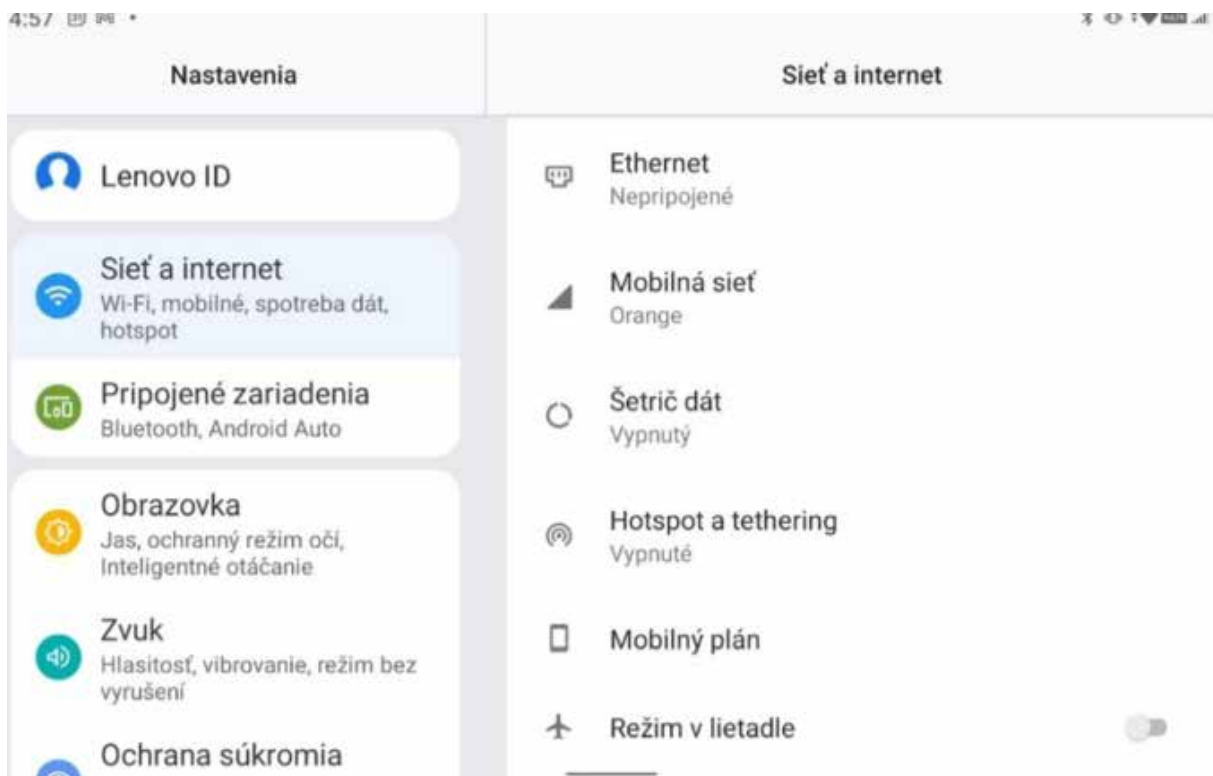
Pripojenie cez mobilné dáta je limitované dostupnosťou služieb operátora (pokrytie signálom). V niektorých častiach Slovenska sú služby niektorých operátorov obmedzené alebo nedostupné. Pripojenie cez mobilného operátora môže byť rovnako limitované objemom prenesených dát v tzv. mesačnom paušále.

V prípade, že nepotrebujeme mať pripojenie na internet, si Mobilné dáta vypneme cez panel rýchleho nastavenia (ikona Mobilných dát je sivá).

Postup pripojenia cez aplikáciu **Nastavenia**:

1. Zobrazíme nastavenia Sieť a internet a v nej **Mobilná sieť**.
2. V časti Mobilné dáta aktivujeme posúvač do polohy zapnuté (Dáta sú zapnuté).
3. Ukončíme aplikáciu Nastavenia.

V nastaveniach **Mobilná sieť** môžeme nájsť niekoľko užitočných informácií ohľadom využívania dát. Informácie o spotrebe nájdeme v časti Spotreba dát (aj pre pripojenie cez Wi-Fi):

Obrázok 62 – Spotreba dát

(*vzhľad a funkcie nastavení v tablete závisia od verzie operačného systému, vyobrazená verzia nemusí byť do detailov zhodná s nastaveniami a zobrazením spotreby dát v našom tablete)

Možné problémy s mobilnými dátami:

- nedostupné mobilné dáta – žiadna alebo zle vložená karta,
- pomalý internet = slabý signál z dôvodu zhoršenej dostupnosti (miestnosť so železobetónovými stenami [podzemná garáž] nedostupný terén bez dosahu signálu),
- pomalý internet = z dôvodu prečerpania mesačného paušálu môže operátor obmedziť prístup k niektorým službám,
- žiaden internet – vypnuté mobilné dáta, alebo výpadky spojenia a nedostupnosť internetu a služieb zo strany operátora.

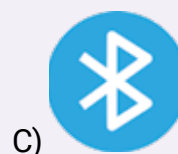
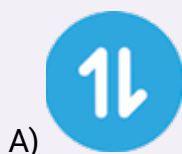
Úloha 13

Nájdite správnu dvojicu v paneli rýchleho nastavenia:

1) Wi-Fi

2) Bluetooth

3) Mobilné dáta

Správna kombinácia:

.....

Úloha 14

1. Zistite, či ste na zariadení pripojený/á k internetu bezdrôtovo (Wi-Fi) alebo cez mobilné dáta.
2. Zistite, aké máte dostupné na tablete Wi-Fi pripojenia, či sú zabezpečené alebo verejné a napíšte názov siete s najsilnejším signálom:

.....

4. Zhrnutie

Na záver skúsme zhrnúť, čo sme sa mali naučiť a či sme to zvládli.

Kognitívne (vzdelávacie) ciele

rozumieť základným pojmom informačno-komunikačné technológie (IKT), hardvér, softvér, operačný systém, aplikácia, internet, klávesnica, dotyková obrazovka	
rozumieť pojmom pracovná plocha, ikony, priečinkov, súbor, rôzne typy súborov, okná, ovládacie prvky	
rozlišovať obvyklé ikony reprezentujúce napr. súbory, priečinky, aplikácie a známe typy súborov	
rozumieť pojmom súbor a priečinkov	
rozlišovať spôsoby pripojenia do internetu (káblové pripojenie, bezdrôtové pripojenie – Wi-Fi, mobilné dáta)	

Afektívne (postojové) ciele

vnímať rozdiely rôznych digitálnych zariadení	
uvedomiť si výhody/nevýhody rôznych digitálnych zariadení pri použití v rôznych situáciách	
prekonať bariéry pri využívaní digitálnych zariadení	

Psychomotorické (výcvikové) ciele

rozpoznať rôzne digitálne zariadenia	
zapnúť digitálne zariadenie (prihlásenie sa)	
odhlásiť sa, vypnúť digitálne zariadenie, reštartovať ho	
vedieť vyriešiť jednoduché technické problémy (ukončenie aplikácie, reštart, vypnutie, núdzové vypnutie)	
rozpoznať rôzne vstupy a výstupy (konektory) na digitálnom zariadení	
vedieť vyberať a premiestňovať ikony	
ovládať základnú prácu s aplikáciami – otvoriť a zatvoriť aplikáciu, zobrazíť zoznam aplikácií, zobrazíť zoznam spustených aplikácií	
ovládať základnú prácu so súbormi a priečkami – vytvoriť súbor (fotografia cez fotoaparát), vyhľadať súbor (obrázok z galérie), otvoriť súbor/priečinok, odstrániť nepotrebné súbory (vymazanie obrázku), vyčistiť dočasné súbory aplikácií	
ovládať základnú prácu s aplikáciou Google Lens - nasnímať QR kód a otvoriť nájdenú webovú stránku	
vedieť sa pripojiť do internetu	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

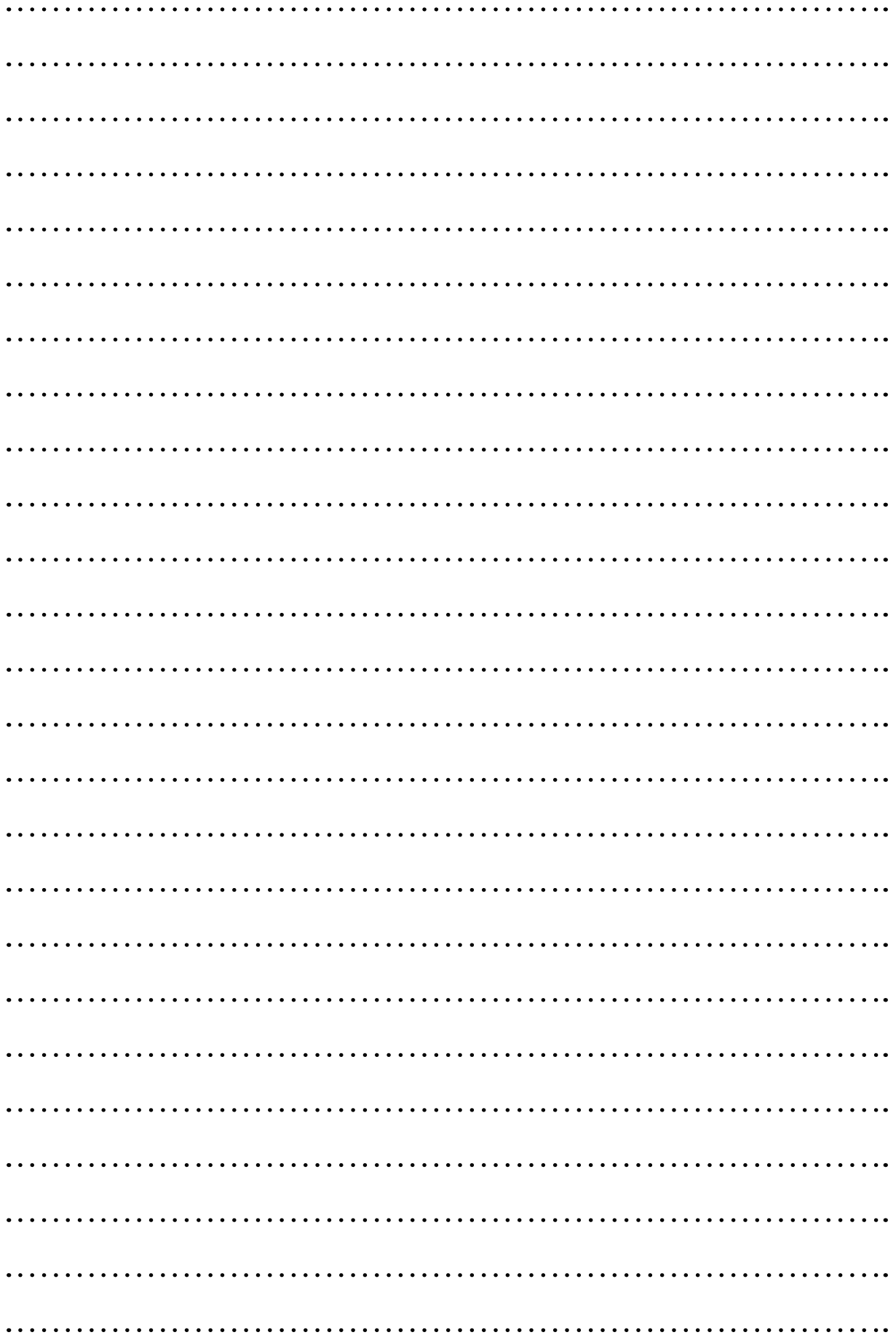
.....

.....

.....

.....

.....

Na webovej stránke projektu „Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a distribúcia Senior-tabletov“ www.digitalniseniori.gov.sk nájdete:

- Užitočné informácie o projekte
- Informácie o školeniach
- Online školiace materiály
- Online školiace aktivity
- Spriatelené organizácie podporujúce vzdelávanie seniorov

Pre viac informácií o projekte a školeniach, taktiež ako technickú podporu pre vaše digitálne zariadenie kontaktujte telefonickú linku počas pracovných dní v čase od 08:00 do 16:00 h.

Call Centrum: 02/35 80 30 80

Kontaktujte nás aj e-mailom na digitalni.seniori@mirri.gov.sk

Projekt „Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a distribúcia Senior-tabletov“ je financovaný z Plánu obnovy a odolnosti SR ako investícia č.7 Komponentu 17 (Digitálne Slovensko).

